

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland
Meeuwenlaan 4
8011 BZ Zwolle

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 05070105

Verslag over het boekjaar 1-1-2020 t/m 31-12-2020

Inhoud

	Pagina
Karakteristieken van het pensioenfonds	
Profiel	5
Pensioenregeling	6
Bestuur en organisatie	
Personalia	9
Meerjarenoverzicht	13
Bestuursverslag	15
Algemeen	16
Risicoparaagraaf	24
Uitvoeringskosten	31
Communicatie en overleg	34
Financiële ontwikkelingen	36
Beleggingen	45
Actuariële paraagraaf	52
Gebeurtenissen na balansdatum	54
Toekomstparaagraaf	54
Externe contacten	55
Verslag van het verantwoordingsorgaan	
Oordeel verantwoordingsorgaan	57
Reactie van het bestuur op het oordeel 2020 van het Verantwoordingsorgaan	60
Verslag van de Visitatiecommissie	
Samenvatting	61
Reactie van het bestuur op het visitatierapport 2020	63

Pagina**Jaarrekening**

Balans per 31 december	66
Staat van baten en lasten	68
Kasstroomoverzicht	70
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	71
Toelichting op de balans per 31 december	76
Gebeurtenissen na balansdatum	82
Toelichting op de staat van baten en lasten	83
Resultaatbestemming	88
Risicoparagraaf	89

Overige gegevens

Actuariële verklaring	98
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	100

Bijlagen

Begrippenlijst	105
----------------	-----

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna te noemen: het Fonds), statutair gevestigd te Zwolle, is opgericht per 1 januari 2002 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 05070105. De statuten zijn de laatste keer gewijzigd op 15 juli 2019.

Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is per 31 december 2020 de uitvoerder van de pensioenovereenkomst van de werknemers van:

- Abbott B.V.
- Abbott Laboratories B.V.
- Abbott Laboratories Finance B.V.
- Abbott Logistics B.V.
- Abbott Vascular Netherlands B.V.
- APO Netherlands A.G.
- Abbott Healthcare B.V.
- Abbott Healthcare Products B.V.
- Abbott Biologicals B.V.
- AMO Netherlands B.V.
- Abbott Informatics Netherlands B.V.
- AMO Groningen B.V.
- BGP Products B.V.
- Abbott Medical Nederland B.V.

Daar waar in het jaarverslag wordt gesproken over Abbott, geldt dit voor de bovenstaande entiteiten. Abbott Medical Nederland B.V. gevestigd te Veenendaal is voor dertien werknemers die per 1 januari 2019 overgekomen zijn van Abbott B.V. aangesloten. Voor de overige werknemers heeft Abbott Medical Nederland B.V. een verzekeringsovereenkomst gesloten met Nationale-Nederlanden Levensverzekering N.V.

Per 1 januari 2017 is voor de werknemers van BGP Products B.V. de pensioenopbouw gestopt. Per 1 januari 2018 vindt er voor de werknemers van AMO Netherlands B.V. en AMO Groningen B.V. eveneens geen voortgezette pensioenopbouw meer plaats binnen het Fonds.

Een aangesloten werkgever vraagt in beginsel het deelnemerschap aan voor alle personen waarmee hij een pensioenovereenkomst sluit, tenzij in de arbeidsovereenkomst anders is bepaald. Het bestuur van het Fonds is verplicht de desbetreffende personen als deelnemer toe te laten.

Doel, missie, visie en strategie van het Fonds

Het algemene uitgangspunt van het te voeren beleid is de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregelingen onder een breed scala van omstandigheden na te komen en de risico's uit de pensioenregelingen af te dekken. De nakoming van de verplichtingen en het afdekken van risico's geschiedt tegen zo laag mogelijke, maar stabiele premies en uitvoeringskosten.

Primaire doelstelling

Het Fonds stelt zich als hoofddoel het nakomen van haar pensioenverplichtingen, daarbij in aanmerking nemend dat deze verplichtingen nominaal zijn en er geen sprake is van een toeslag(ambitie), met uitzondering van het partnerpensioen en het wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum.

Secundaire doelstellingen

Korte termijn doelstelling is het realiseren van een bepaalde buffer om de kans op bijstorten te verkleinen en voldoende zekerheid in te bouwen om tot een financieel stabiel Fonds te komen.

Lange termijn doelstelling is een hoge en stabiele dekkingsgraad tot een niveau waarop sprake kan zijn van premiekorting.

Dit is zowel in het belang van de sponsor (lage en stabiele premie, betaalbaar houden van de pensioenregeling) als in het belang van de deelnemer.

Er wordt dus gestreefd naar premie-optimalisatie en -stabiliteit.

Tegelijkertijd wil het bestuur geen risico lopen op de uitkering van de nominale verplichtingen.

De strategische rente-afdekking van het Fonds draagt bij aan de stabiliteit van de dekkingsgraad. De strategische renteafdekking is vormgegeven volgens een dynamisch renteafdeckingsbeleid waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving. Rondom de strategische weging is een bandbreedte vastgesteld. Er zijn 'triggers' ingebouwd. Afhankelijk van marktomstandigheden kan gekozen worden voor een lager renteafdeckingsregime.

Tertiair doel

Tenslotte is de doelstelling van het Fonds om in de vaststelling en uitvoering van het beleid FTK-compliant te zijn en een adequaat risicomanagement te voeren.

Het bestuur kan melden dat in 2020 alle pensioenverplichtingen zijn nagekomen door het Fonds. Ondanks een daling van de (beleids) dekkingsgraad in 2020 was een bijstorting van de werkgever in 2020 niet aan de orde. In dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de realisatie van de doelstellingen.

Pensioenregeling

De pensioenregeling, die is vastgelegd in een pensioenreglement, bestaat uit de volgende delen:

Basis Module

De Basis Module bestaat uit de eindloonregeling.

De Basis Module geeft de (gewezen) deelnemers aanspraken op:

- ouderdompensioen met ingangleeftijd 68 jaar met een opbouw tot een maximum pensioengevend jaarsalaris van € 62.554 (1 april 2020). Wijziging van de pensioengrondslag vindt plaats per 1 april van ieder jaar;
- partnerpensioen ten behoeve van de partner;
- wezenpensioen ten behoeve van de kinderen van de (gewezen) deelnemer;
- premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

De franchise is € 16.030,- (1 april 2020) en het opbouwpercentage is 1,657%.

Het deelnemerschap vangt aan op de datum van indiensttreding door de werknemer bij een van de aangesloten werkgevers en eindigt uiterlijk op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen ofwel de 68-jarige leeftijd.

Deze module wordt, voor wat betreft het overlijdensrisico en de vrijstelling van premiebetaling bij arbeidsongeschiktheid, door het Fonds (her)verzekerd bij Elips Life (A.G.).

De werkgever Abbott heeft samen met de vakorganisaties en ondernemingsraden besloten voor de Basis Module een eindloonregeling te handhaven, maar wel zonder indexatie van de ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers. De pensioenregeling van Abbott kent een uitzondering waarbij het pensioen wel geïndexeerd wordt. Bij overlijden in actieve dienst voor de pensioenrichtleeftijd wordt het partnerpensioen in de Basis Module en de Beschikbare Premie Module jaarlijks verhoogd met 3% tot de deelnemer de 68-jarige leeftijd zou hebben bereikt.

Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het bereiken van de 18-jarige leeftijd van het kind. De uitkering wordt voortgezet zolang het kind studerende dan wel arbeidsongeschikt is maar uiterlijk tot en met de maand waarin de 27-ste verjaardag van het kind valt of bij eerder overlijden. Zolang er recht is op de uitkering wordt het wezenpensioen jaarlijks verhoogd met 3% tot de deelnemer de 68-jarige leeftijd zou hebben bereikt.

Beschikbare Premie Module

De Beschikbare Premie Module is met ingang van 1 januari 2006 ingevoerd en geeft de (gewezen) deelnemers aanspraak op een beschikbare premie boven de salarissgrens van € 62.554 (1 april 2020) tot het maximum pensioengevend salaris van € 110.111 (april 2020). Deze module wordt, voor wat betreft het overlijdensrisico en de vrijstelling van premiebetaling bij arbeidsongeschiktheid, door het Fonds (her)verzekerd bij Elips Life (A.G.).

De beschikbare premie wordt vastgesteld door een leeftijdsafhankelijk percentage te berekenen over de pensioengrondslag, die gelijk is aan het pensioengevend salaris boven de salarissgrens uit de Basis Module. Het leeftijdsafhankelijke percentage wordt bepaald volgens een staffel. De opbouw vindt plaats door middel van een storting van premies op een aparte beleggingsrekening, die door het Fonds en op naam van de deelnemer wordt geopend bij NN Investment Partners B.V. De beschikbare premies worden inclusief het behaalde rendement door de deelnemer bij een verzekeraar op de pensioendatum aangewend voor de aankoop van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Vrijwillige Bijspaar Module

De Vrijwillige Bijspaar Module is een premieovereenkomst die met ingang van 1 januari 2006 is ingevoerd. Als deelnemers aan deze module worden aangemerkt de werknemers die op of na 1 januari 2006 in dienst zijn getreden bij een werkgever en deelnemen in de pensioenregeling of die deelnemer waren in de op 31 december 2005 geldende pensioenregeling.

Vanaf 1 januari 2015 is er geen mogelijkheid meer om aanvullende stortingen te doen. De kapitalen die tot 1 januari 2015 zijn 'gespaard' blijven belegd.

Nettopensioenregeling

Vanaf 1 januari 2015 is er tot een pensioengevend salaris van € 110.111 (bedrag 1 april 2020) fiscaal gefaciliteerde pensioenopbouw mogelijk. Boven dat bedrag is er de mogelijkheid dat de werkgever een nettopensioenregeling inricht. De nettopensioenregeling voor het gedeelte van de spaarfaciliteit wordt eveneens uitgevoerd door het Fonds. Het partner- en wezenpensioen in deze nettopensioenregeling wordt niet door het Fonds uitgevoerd. De werkgever sluit separaat verzekeringen voor het partner- en wezenpensioen.

De beschikbare premie wordt vastgesteld door een leeftijdsafhankelijk percentage te berekenen over de pensioengrondslag, die gelijk is aan het pensioengevend salaris boven de salarisingrens uit de Beschikbare Premie Module. Deze beschikbare premie houdt de werkgever in op het netto salaris van de deelnemer en is derhalve geheel voor rekening van de deelnemer. De opbouw vindt plaats door middel van een storting van premies op een aparte beleggingsrekening, die door het Fonds en op naam van de deelnemer wordt geopend bij NN Investment Partners B.V. De beschikbare premies worden inclusief het behaalde rendement door de deelnemer bij een verzekeraar op de pensioendatum aangewend voor de aankoop van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

De pensioenregelingen van het Fonds zijn vastgelegd in pensioenreglementen, en zijn te vinden op de website van het Fonds.

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2019	1.801	1.259	209	3.269
Mutaties door:				
in diensttredingen	203	0	0	203
Ontslag met premievrije aanspraak	-97	97	0	0
Waardeoverdracht	0	-26	0	-26
Ingang pensioen	-14	-1	44	29
Overlijden	-4	-31	-1	-36
Afkoop	0	0	-1	-1
Andere oorzaken	1	1	0	2
Mutaties per saldo	89	40	42	171
Stand per 31 december 2020	1.890	1.299	251	3.440
			2020	2019
Specificatie pensioengerechtigden:				
Ouderdomspensioen			206	163
Nabestaandenpensioen			34	33
Wezenpensioen			11	13
Totaal			251	209

Bestuur en organisatie

Personalia

De samenstelling van het bestuur was in 2020 als volgt:

De heer J.M. Negro, voorzitter	(werkgeverslid)
De heer C.M.A. Merison, secretaris en vice voorzitter	(lid namens pensioengerechtigden)
De heer V.M. Willemsen	(werkgeverslid)
De heer R. Voorhaar (tot 1 oktober 2020)	(werknemerslid)
De heer J.W. Verweij (vanaf 11 juni 2020)	(werknemerslid)
De heer E. H. Dijkstra, penningmeester	(werkgeverslid)
De heer M. Raven	(aspirant werknemerslid), vanaf 25 juni 2020

Afgezien van hun werkzaamheden voor de werkgever voeren de werkgeversleden en de werknemersleden geen nevenfuncties uit. Het lid namens pensioengerechtigden voert geen nevenfuncties uit.

Samenstelling bestuur naar leeftijdsgroep per 31 december 2020:

Leeftijdsgroep	Aantal leden
<25	–
25-35	–
35-45	3
45-55	1
55-65	1
>65	1

De samenstelling van de overige overleg- c.q. adviesorganen was in 2020 als volgt:

Beleggingscommissie

De heer J.M. Negro	
De heer R. Voorhaar	tot 1 oktober 2020
Mevrouw L. Luyten	(adviseur Mercer Investment Consulting)
De heer H.F.P. van Capelleveen	(adviseur Firmfuture)
Mevrouw K. Jenga	(Montae & Partners)

Communicatiecommissie

De heer J.W. Verweij	(namens het bestuur)
De heer C.M.A. Merison	(namens het bestuur)
Mevrouw T. van der Kolk	(namens de werkgever)
De heer J.P. de Groot	(Montae & Partners)
De heer L. Mohamed	(namens het VO)
Mevrouw E. Minnesma	(namens het VO), vanaf 15 oktober 2020
Mevrouw E. von Weiler-Hartingsveldt	(namens het VO), tot 15 oktober 2020

Risicomanagementcommissie

De heer E.H. Dijkstra	(sleutelfunctiehouder risicobeheer)
De heer C.M. Merison	
De heer J.W. Verweij	vanaf 11 juni 2020
De heer R. Voorhaar	tot 1 oktober 2020
De heer M. Nieland	(vervuller risicobeheer, Montae & Partners)

Verantwoordingsorgaan

Mevrouw E. Minnesma	(namens de werkgever), vanaf 15 oktober 2020
De heer B. van den Berg	(namens de werknemers)
De heer H.T.E. Kemperman	(namens de werknemers)
De heer J.W. Verweij	(namens de werknemers), tot 11 juni 2020
De heer J. Zandstra	(namens de pensioengerechtigden)
De heer L. Mohamed	(namens de werknemers)
De heer P. Klap	(namens de werknemers)
Mevrouw E. von Weiler-Hartingsveldt	(namens de werkgever), tot 15 oktober 2020
De heer M. den Besten	(namens de werknemers), vanaf 31 maart 2020

Samenstelling VO naar leeftijdsgroep per 31 december 2020:

Leeftijdsgroep	Aantal leden
<25	–
25-35	–
35-45	–
45-55	3
55-65	3
>65	1

De adviserend actuaris van het Fonds is de heer B. Cordewiner, werkzaam bij AZL.

De certificerend actuaris is in 2020 de heer R. van der Meer van Milliman Pensioenen.

De accountant van het Fonds is mevrouw drs. J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA, werkzaam bij Mazars Accountants N.V.

De werkzaamheden van de compliance officer worden uitgevoerd door de heer R. Mensch van GBA accountants.

De bestuursondersteuning wordt verzorgd door Montae & Partners.

De administratie is uitbesteed aan AZL N.V. en voor de beleggingen in de Beschikbare Premie Module, de Vrijwillige Bijspaar Module en nettopensioenregeling aan NN Investment Partners B.V. in het product Mijn Pensioen.

Als vermogensbeheerder is aangesteld BMO Asset Management Netherlands B.V. (handelend onder de naam BMO Global Asset Management).

Meerjarenoverzicht

(Standen per ultimo jaar)	2020	2019	2018	2017	2016
Aantallen					
Actieve deelnemers	1.890	1.801	1.687	1.610	1.677
Gewezen deelnemers	1.299	1.259	1.200	1.137	924
Pensioengerechtigden	251	209	182	161	129
Totaal	3.440	3.269	3.069	2.908	2.730
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	575.066	469.566	365.423	351.763	308.335
Beleggingsopbrengsten	79.257	81.700	-3.826	14.471	36.240
Rendement op basis van total return	16,2%	21,9%	-1,1%	4,6%	14,2%
Beleggingen voor risico deelnemers					
Belegd vermogen	34.589	31.238	25.388	24.507	30.781
Beleggingsopbrengsten	3.550	4.525	-314	389	2.242
Rendement op basis van total return	11,3%	17,6%	-2,3%	2,9%	8,1%
Reserves					
Algemene reserve	80.672	58.961	43.511	55.319	30.168
Totaal reserves	80.672	58.961	43.511	55.319	30.168
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	512.864	422.327	335.575	303.936	290.521
Overige technische voorzieningen	1.624	1.453	1.452	2.214	2.760
Totaal technische voorzieningen	514.488	423.780	337.027	306.150	293.281

	2020	2019	2018	2017	2016
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers					
Beschikbare Premie Module en Vrijwillige Bijspaar Module	34.589	31.238	25.388	24.507	30.781
	34.589	31.238	25.388	24.507	30.781
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers					
Reguliere premie	34.850	26.683	24.299	25.775	24.180
Incidentele premies	2.340	0	24	41	124
	37.190	26.683	24.323	25.816	24.304
in % van de loonsom ¹⁾	35,8%	29,4%	29,0%	32,6%	29,7%
Bijdragen voor risico deelnemers	2.214	2.090	1.991	2.247	2.130
Pensioenuitkeringen	3.132	2.692	2.485	2.169	1.914
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten					
Totaal	1.198	1.165	1.228	1.127	1.154
Per deelnemer in euro (Actieven en Pensioengerechtigden)	560	580	657	636	639
Dekkingsgraad					
Aanwezige dekkingsgraad ²⁾	114,7%	113,0%	112,0%	116,7%	109,3%
Beleidsdekkingsgraad	108,7%	111,8%	115,7%	114,2%	103,8%
Minimaal Vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	112,9%	113,2%	114,1%	117,6%	116,6%
Reële dekkingsgraad	89,0%	89,9%	94,3%	91,7%	85,3%

1) Het percentage is als volgt berekend: Reguliere premie / salarissom van de basisregeling (inclusief oude regeling).

2) De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totaal Reserves + Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds + Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers) / Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds + Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers maal 100%. De dekkingsgraad 2012 tot en met 2014 is inclusief het effect van de rentemiddeling en de UFR.

Bestuursverslag

Het bestuur heeft in 2020 vier bestuursvergaderingen gehad, waarin met name over strategische zaken is gesproken, maar waarin ook de dagelijkse gang van zaken van het Fonds is besproken en waarin besluitvorming heeft plaatsgevonden. Daarnaast is een extra bijeenkomst georganiseerd over de toewijzing van de functies binnen het bestuur.

In de bestuursvergaderingen werd onder meer gesproken over:

- strategisch beleid 2020;
- communicatiebeleid;
- beleggingsbeleid;
- evaluatie Custodian;
- bijwerken van de fondsdocumenten;
- beleid rondom ALM-studie ;
- risicomangement;
- end-user Computingbeleid;
- vaststellen KPI's IT-beleid;
- vaststellen beleid eigenrisicobeoordeling (ERB);
- parameters en flexibiliseringsfactoren 2020;
- actuariële en bedrijfstechnische nota en pensioenreglement;
- financiële positie;
- bestuurssamenstelling en rolverdeling;
- herstelplan;
- jaarwerk 2019;
- begroting en realisatie begroting;
- SLA-rapportages;
- stand van zaken BTW;
- evaluatie uitbestedingspartners;
- verkiezing leden verantwoordingsorgaan;
- AVG en Gedraglijn Verwerking Persoonsgegevens van de Pensioenfederatie;
- commissie Parameters;
- inrichting sleutelfuncties;
- uitkomsten geschiktheidstoets en opleiding;
- zelfevaluatie;
- verlengen overeenkomst met AZL;
- herijking van grondslagen en impact prognosetafel 2020;
- kostenvoorziening;
- aanbevelingen Ombudsman;
- pensioenakkoord;
- UBO register.

Algemeen

Samenstelling van het bestuur

Per 1 januari 2020 bestaat het bestuur uit vijf leden. De heer Negro fungeert in 2020 als voorzitter. Samen met de heer Merison (secretaris van het Fonds) vormt hij het dagelijks bestuur. De heer Dijkstra is penningmeester. De overige bestuursleden zijn de heer Voorhaar (tot 1 oktober 2020) en de heer V.M. Willemsen. Vanaf 11 juni 2020 is de heer J.W. Verweij toegetreden als bestuurslid namens de werknemers. Vanaf 25 juni 2020 fungeert de heer M. Raven als aspirant-bestuurslid namens de werknemers. Hij wordt opgeleid zodat zijn geschiktheid zich ontwikkelt en objectief aangetoond kan worden dat zijn geschiktheid zich op geschiktheidsniveau A bevindt. Daarna wordt hij voorgedragen bij DNB zodat toetsing door de toezichthouder kan plaatsvinden.

Bij het zoeken naar nieuwe bestuurskandidaten wordt aandacht geschonken aan diversiteit, waarbij kennis en kunde altijd prevaleren. Een keer in de drie jaar vindt evaluatie plaats van het diversiteitsbeleid.

Samenstelling van het verantwoordingsorgaan

In juni 2020 is Jaap Verweij toegetreden tot het bestuur. Op dat moment is gelijktijdig zijn lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan namens werknemers beëindigd. Het Fonds heeft gevraagd onder de deelnemers naar kandidaten voor de vacature. Er heeft zich een kandidaat gemeld die door de verkiezingscommissie (voorzitters bestuur en voorzitter verantwoordingsorgaan) geschikt wordt geacht voor vervulling van het lidmaatschap. Aangezien er een geschikte kandidaat is voor een vacature is er geen verkiezing gehouden. Het bestuur heeft de heer Marcel den Besten benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan namens de deelnemers.

De werkgever heeft in de eerste helft van 2020 de wens aangegeven dat mevrouw Ellis Minnesma de functie overneemt van mevrouw Esther von Weiler-Hartingsveldt. Op basis van de statuten draagt de werkgever een kandidaat namens de werkgever voor. De werkgever heeft mevrouw Ellis Minnesma voorgedragen. Het bestuur heeft per 15 oktober 2020 mevrouw Ellis Minnesma benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan namens de werkgever.

Na het vertrek van Jaap Verweij heeft het verantwoordingsorgaan Jaap Zandstra benoemd als voorzitter en Bert Kemperman benoemd als secretaris.

Voor het verantwoordingsorgaan geldt hetzelfde diversiteitsbeleid. In het verantwoordingsorgaan heeft 1 vrouw zitting het VO. Op dit moment zijn er geen leden die jonger zijn dan 40 jaar..

Zelfevaluatie functioneren bestuur

In het najaar van 2020 heeft het bestuur een collectieve zelfevaluatie gehouden. Tijdens de zelfevaluatie heeft een discussie plaatsgevonden aan de hand van de vragenlijst die ook in 2018 gebruikt is voor de zelfevaluatie.

Geschiktheid van het bestuur

Het Fonds heeft een ambitieniveau geformuleerd voor de geschiktheid van het bestuur als collectief en de individuele bestuursleden. Het ambitieniveau is dat het bestuurslid bij aantreden zich bevindt op geschiktheidsniveau A. Op collectief niveau: A op alle gebieden en afhankelijk van lidmaatschap commissies niveau B. Voor bestuursleden die zitting hebben in de beleggingscommissie wordt uitgegaan van kennisniveau B+ op het terrein van beleggingen. Eind 2019 heeft het bestuur een geschiktheidstoets gehouden. Deze toets is onder begeleiding van SPO uitgevoerd. De uitkomsten zijn per mail bekend gemaakt aan het bestuur. In de bestuursvergadering van 31 maart 2020 zijn deze uitkomsten besproken. Tevens heeft het bestuur besluiten genomen over opleidingen in 2020.

Code Pensioenfonds

Het bestuur van het Fonds past bij de uitvoering van haar taken de normen van de Code Pensioenfonds toe.

Het Fonds heeft geen eigen klokkenluidersregeling opgesteld (Norm 21). De bestuursleden zijn (behalve het bestuurslid namens pensioengerechtigden) in dienst bij de werkgever. De werkgever beschikt over voldoende regelingen om op een passende wijze om te gaan met onregelmatigheden. Bovendien heeft het Fonds geen werknemers in dienst. Het bestuur heeft wel onderzocht of de partijen waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed, beschikken over een klokkenluidersregeling. Dit is het geval. Werknemers van de uitbestedingspartijen kunnen dus bij een onregelmatigheid hiervan gebruik maken.

Het bestuur heeft een checklist Code pensioenfonds vastgesteld. Per element is aangegeven of het Fonds de Code heeft nageleefd. Tevens wordt, indien noodzakelijk, een toelichting gegeven. Deze checklist wordt jaarlijks besproken in een bestuursvergadering.

Ondanks het pas-toe-of-leg-uit karakter van de Code Pensioenfonds zijn er bepalingen die altijd een toelichting veronderstellen. Deze normen worden hieronder genoemd, met een verwijzing naar de toelichting in het jaarverslag.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur beschrijft in het bestuursverslag bij de betreffende beleidsonderwerpen het beleid dat het in 2020 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in dit verslag over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden en over diversiteit.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Nee	Het bestuur rapporteert in dit verslag over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit. In het VO zitten geen mensen jonger dan 40 jaar.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van haar taak en rapporteert hierover in haar rapportage.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In dit verslag beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in dit verslag de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In dit verslag is de rapportage en de bevindingen van het bestuur op deze rapportage opgenomen.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In dit verslag wordt indien er klachten en of geschillen zijn geweest gerapporteerd.

Klachten en geschillen

In 2020 hebben diverse deelnemers vragen gesteld over hun pensioenaanspraken en -rechten. Alle vragen hieromtrent zijn beantwoord en hebben niet tot wedervragen geleid.

Daarnaast is er een klacht geweest van een deelnemer. Deze deelnemer is inmiddels met pensioen en kon zijn kapitaal uit de Beschikbare Premie Module niet bij een verzekeraar aanwenden omdat hij in het buitenland woont. Het Fonds heeft deze gepensioneerde in contact gebracht met een verzekeraar die het kapitaal van deze gepensioneerde wel wilde accepteren. Op deze manier is de klacht naar tevredenheid van de betrokkene afgehandeld.

Er speelde een kwestie waarbij een deelnemer ten onrechte als 100% arbeidsongeschikt in de pensioenadministratie was opgenomen. Het bestuur is akkoord gegaan met de door de deelnemer voorgestelde betalingsregeling.

Beloningsbeleid

Het Fonds beschikt over een beloningsbeleid. De bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan namens de werknemers en werkgevers zijn in dienst van de werkgever en verrichten hun werkzaamheden voornamelijk in werktijd, dus ontvangen feitelijk een beloning van de werkgever. Het bestuurslid en lid verantwoordingsorgaan namens de pensioengerechtigden ontvangen een vergoeding van het pensioenfonds conform het beloningsbeleid.

Ook in 2020 was het bestuur van mening dat het beloningsbeleid in de praktijk naar tevredenheid functioneert en ziet geen reden tot aanpassing hiervan.

Toezichtthema's DNB 2020

Het bestuur heeft kennis genomen van de toezichtthema's van DNB voor 2020. Het bestuur heeft deze thema's besproken en heeft geconcludeerd dat er geen onderwerpen zijn die niet bekend zijn bij het bestuur of waar het bestuur nog geen actie op heeft ondernomen of waar nog geen actie reeds voor gepland staat.

Met betrekking tot het nieuwe pensioencontract monitort het bestuursbureau de ontwikkelingen hiervan. Indien noodzakelijk wordt het onderwerp geagendeerd voor een bestuursvergadering.

Visitatie

Het bestuur heeft besloten om de heren Davis, Brandwijk en Manning (de visiteurs van het Fonds) te vragen om de visitatie uit te voeren in 2021 over het verslagjaar 2020. De redenen voor deze keuze zijn het feit dat de visiteurs al bekend zijn met het Fonds in combinatie met de kostenoverwegingen. De visitatie wordt niet meer uitgevoerd onder de paraplu van Stichting ITP vanwege het feit dat deze stichting niet meer bestaat. Een samenvatting van de visitatie over het verslagjaar is opgenomen bij dit jaarverslag.

Compliance

Op grond van de Pensioenwet dient het Fonds een beheerste en integere bedrijfsvoering te waarborgen en een compliance officer aan te wijzen. In 2020 is de compliance officer de heer Mersch van GBA accountants. Er is een eenjarig contract met de compliance officer gesloten. Aan de hand van de evaluatie van het bestuur in het derde kwartaal van 2020 heeft het bestuur besloten ook voor 2021 een eenjarige overeenkomst met GBA accountants te sluiten.

De compliance officer is belast met het toezicht op de naleving van de gedragscode van het Fonds. De gedragscode wordt nageleefd door het bestuur en de leden van het verantwoordingsorgaan en de overige verbonden personen. De gedragscode bevordert transparantie en zorgt ervoor dat alle verbonden personen weten wat wel of niet geoorloofd is. Het bestuur heeft de voorzitter van het Fonds aangewezen als insider, op grond van zijn functie bij de werkgever.

Gezien de portefeuille van het Fonds is de feitelijke invloed van de insider nihil.

Op 12 april 2021 heeft de compliance officer de rapportage verstrekt over zijn uitgevoerde werkzaamheden 2020 in het kader van de gedragscode. Op basis van de ontvangen verklaringen inzake de gedragscode heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd. Bij het Fonds is de voorzitter aangewezen als insider. In bepaalde situaties dient het bestuur goedkeuring te verlenen. Te denken valt hierbij aan het accepteren van uitnodigingen en het aanvaarden of continueren van nevenfuncties. De compliance officer heeft hierbij geen bijzonderheden geconstateerd. De compliance officer doet geen aanbevelingen in zijn rapportage.

Wet Verbeterde Premiereregeling

De wet biedt deelnemers de keuze of zij een vaste of een variabele pensioenuitkering of een combinatie van beide inkopen. Vanaf 2018 biedt het pensioenfonds ook lifecycles aan ten behoeve van een variabele pensioenuitkering. De lifecycle voor de vaste pensioenuitkering blijft de standaard. Voor de beschikbare premie regeling is de risicohouding zowel voor het vast als het variabel pensioen vastgesteld en afgestemd met sociale partners. In het implementatieproces is het Fonds ondersteund door AZL en is er diverse malen overleg geweest met NNIP over de communicatie richting de deelnemers. In 2019 is door DNB onderzoek gedaan naar de risicohouding van de DC regeling. DNB heeft hierbij een aantal bevindingen geconstateerd. Dit zijn bevindingen over het vaststellen van de risicohouding, het risicodraagvlak en risicotolerantie van de deelnemers. De opvolging hiervan is 2020 afgehandeld.

Vergadertool

In 2020 heeft het Fonds wederom gebruik gemaakt van de tool OurMeeting van het bedrijf DocWolves. In 2020 is gekeken of het Fonds gebruik kan maken van een tool van de werkgever. Dit is nog in nader onderzoek waarbij uiteraard goed gekeken wordt naar veiligheidsaspecten en privacy-overwegingen.

BTW

Op 14 februari 2019 is door AZL een onderbouwing dat over de dienstverlening van AZL in het kader van de beschikbare premie regeling geen BTW verschuldigd is naar de Belastingdienst gestuurd. AZL heeft het Fonds bericht dat naar verwachting de Belastingdienst in de tweede helft van 2020 een uitspraak gaat doen over het bezwaar. Formeel heeft de Belastingdienst nog geen uitspraak gedaan maar de verwachting is dat AZL niet in het gelijk wordt gesteld. AZL heeft geïnventariseerd of en welke fondsen willen deelnemen aan een eventueel hoger beroep. Het Fonds heeft gezien de hoge kosten en het niet in te schatten resultaat van een beroepsprocedure aangegeven niet deel te willen nemen aan een mogelijke procedure.

Nettopensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de nettopensioenregeling die door de werkgever is toegezegd voor het spaargedeelte uitgevoerd door het Fonds. De werkgever heeft het overlijdensgedeelte tijdens het deelnemerschap bij een verzekeraar ondergebracht. De regeling wordt zoveel mogelijk uitgevoerd conform de BPM-regeling. In 2020 hebben zich geen wijzigingen in de regeling voorgedaan.

Stand van zaken AVG en Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens van de Pensioenfederatie

Het bestuur heeft in 2020 diverse malen aandacht besteed aan de verdere implementatie en handhaving van de AVG-wetgeving. Een aandachtspunt hierin was de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie. In deze gedragslijn zijn de bepalingen vanuit de AVG verder aangescherpt. De Pensioenfederatie heeft de Gedragslijn bindend verklaard voor haar leden. Het bestuur heeft deze Verklaring verder geïnventariseerd. Het bestuur heeft besloten de regels omtrent verder aan te scherpen overeenkomstig de Gedragslijn. Dit heeft geleid tot aanvulling van het privacybeleid.

Wet Waardeoverdracht klein pensioen

Het Fonds heeft in 2019 besloten dat het automatische uitgaande waardeoverdrachten van kleine pensioenen gaat uitvoeren. Dit geldt zowel voor de kleine pensioenen die vanaf 2018 (zijn) ontstaan als de kleine pensioenen die vóór 2018 zijn ontstaan. Het bestuur heeft dit besluit genomen, omdat de kans op een periodieke uitkering vanaf pensioendatum, en daarmee het behoud van de pensioenbestemming, groter is wanneer kleine pensioenen worden samengevoegd. Ook is gekeken naar de kosten van een automatische uitgaande waardeoverdracht in vergelijking met de kosten die worden gemaakt wanneer het kleine pensioen niet wordt overgedragen.

In de loop van 2019 is gebleken dat de uitvoering van automatische waardeoverdrachten klein pensioen in de praktijk lastig bleek. De administrateur kon geen onderscheid maken in klein pensioen veroorzaakt door einde dienstverband en klein pensioen veroorzaakt doordat de werkgever zijn regeling onderbracht bij een nieuwe uitvoerder. Inmiddels heeft de administrateur de administratie aangepast en kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Inmiddels is ook duidelijk wanneer de automatische waardeoverdracht van kleine pensioen die zijn ontstaan voor 1 januari 2018 gaat plaatsvinden. De planning voor het Fonds is oktober 2021.

IORP-II

De Implementatiewet van de IORPII-richtlijn is op 13 januari 2019 in werking getreden. Het doel van de IORP II-richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van tweedepijlerpensioenen in de Europese Unie. De wet bevat bepalingen over informatieverstrekking en transparantie, sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en interne audit), een eigenrisicobeoordeling, uitbesteding, beloningsbeleid, ESG-aspecten, stresstest, de bewaarfunctie, internationale collectieve waardeoverdracht en bevoegdheden van en samenwerking tussen toezichthouders.

Om uitvoering te geven aan de taken vanuit Risicobeheer, heeft het Fonds een jaarplan Risicobeheer opgesteld. De auditcharter en auditjaarplan Interne Audit zijn in Q2 2020 vastgesteld.

Bij de invulling van de governance t.a.v. IORP II hanteert het bestuur de volgende uitgangspunten:

- invulling binnen het bestuur waar mogelijk;
- proportionaliteit;
- kostenefficiëntie;
- pragmatisch.

Risicobeheerfunctie

Het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer is belegd bij een bestuurslid. De heer Dijkstra is sleutelfunctiehouder Risicobeheer. De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is belegd bij Montae & Partners.

Risicobeheer is een rol in het bestuurlijke proces. Door het houderschap in het bestuur te beleggen wordt expliciet invulling gegeven aan de toetsing van besluiten aan de risicokaders van het fonds. Hierdoor is geborgd dat de houder optimaal geïnformeerd is.

Verankering van de sleutelfunctiehouder Risicobeheer binnen de fondsorganisatie

De sleutelfunctie Risicobeheer is in de statuten, de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en een functieprofiel beschreven. Daarnaast draagt het fonds er zorg voor dat de houder toegang heeft tot alle informatie die noodzakelijk is om de functie te kunnen uitoefenen. De sleutelfunctie rapporteert elk kwartaal over de ontwikkeling, beheersing en aandachtspunten met betrekking tot risico's binnen het pensioenfonds.

Borging onafhankelijkheid sleutelfunctiehouder Risicobeheer

De onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouder Risicobeheer is als volgt gewaarborgd:

- Er is sprake van een scheiding tussen uitvoering en controle van de werkzaamheden inzake de Sleutelfunctie.
- De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is geen lid van de Beleggingscommissie.
- Het sleutelfunctiehouderschap Risicobeheer wordt niet gecombineerd met een andere sleutelfunctie binnen het fonds.
- De sleutelfunctiehouder geniet voldoende rechtsbescherming.

Interne Auditfunctie

Het houderschap van de sleutelfunctie interne audit is belegd bij een bestuurslid. De heer Willemsen is sleutelfunctiehouder Interne Audit. Het bestuur heeft eerder besloten dat de vervulling van de sleutelfunctie interne audit niet wordt belegd bij één partij. Op 16 maart 2021 heeft het bestuur echter besloten 4PP aan te stellen als vervuller sleutelfunctie interne audit. Ook interne audit is een rol in het bestuurlijke proces en daarom ligt het niet voor de hand het houderschap uit te besteden. Het bestuur blijft hiermee voor wat betreft de audit werkzaamheden de regie voeren en bepaalt de focus voor de processen die bekeken worden.

Verankering van de sleutelfunctiehouder Interne Audit binnen de fondsorganisatie

De sleutelfunctie Interne Audit is in de statuten, de ABTN en een functieprofiel beschreven. Daarnaast draagt het fonds er zorg voor dat de sleutelfunctiehouder toegang heeft tot alle informatie die noodzakelijk is om de functie te kunnen uitoefenen. Bovendien kan de sleutelfunctiehouder Interne Audit de vergaderingen van de commissies bijwonen.

Borging onafhankelijkheid beoogde sleutelfunctiehouder Interne Audit

De onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouder Interne Audit is ten minste als volgt geborgd:

- De sleutelfunctiehouder Interne Audit is geen lid van de Beleggingscommissie of de Risicomanagementcommissie.
- Het sleutelfunctiehouderschap Interne Audit wordt niet gecombineerd met een andere sleutelfunctie binnen het fonds.
- De sleutelfunctiehouder geniet voldoende rechtsbescherming.

Actuariële functie

Het bestuur heeft in eerste instantie gekozen voor een invulling van het houderschap en vervuller binnen het bestuur. De heer Negro, bestuurslid, was beoogd sleutelfunctiehouder en vervuller Actuarieel. In de bestuursvergadering van 31 maart 2020 heeft het bestuur besloten de actuariële sleutelfunctie uit te besteden aan de certificerend actuaris. Deze invulling vereist geen extra (actuariële) deskundigheid in het bestuur. Bovendien zijn de werkzaamheden van de certificerend actuaris en de (nieuwe) actuariële sleutelfunctie grotendeels overlappend. Deze invulling is daarmee het meest (kosten)efficiënt.

Verankering van de sleutelfunctiehouder Actuarieel binnen de fondsorganisatie

De sleutelfunctie Actuarieel is in de statuten en de ABTN beschreven. Daarnaast draagt het fonds er zorg voor dat de sleutelfunctiehouder toegang heeft tot alle informatie die noodzakelijk is om de functie te kunnen uitoefenen.

Borging onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouder Actuarieel

De onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouder is als volgt geborgd:

- Het sleutelfunctiehouderschap Actuarieel wordt niet gecombineerd met een andere sleutelfunctie binnen het fonds.
- De sleutelfunctiehouder Actuarieel is geen lid van de Risicomanagementcommissie.
- De sleutelfunctiehouder geniet voldoende rechtsbescherming.

Geschiktheidseisen sleutelhouders Actuarieel, Risicobeheer en Interne Audit

De sleutelhouders Actuarieel, risicobeheer en interne audit voldoen aan de geschiktheidseisen en beschikken over de benodigde kennis en ervaring alsmede voldoen aan de betrouwbaarheidseisen.

Goedkeuring DNB

Het fonds dient de inrichting van de sleutelfuncties ter goedkeuring voor te leggen aan DNB. DNB heeft het Fonds op 2 april 2020 goedkeuring gegeven op de inrichting van het sleutelfunctiehouderschap. Tevens zijn de voorgestelde functiehouders goedgekeurd door DNB.

Escalatie naar de Visitatiecommissie

De sleutelfunctiehouders hebben een rapportage- en meldingsplicht. Zij moeten materiële bevindingen en aanbevelingen in ieder geval melden aan het bestuur van het pensioenfonds. Wanneer de houder van een sleutelfunctie een bestuurder van het pensioenfonds is, moet deze persoon de materiële bevindingen en aanbevelingen ook aan het intern toezichtsorgaan (visitatiecommissie) melden. Rapportage door houders van sleutelfuncties dient schriftelijk plaats te vinden.

In bepaalde situaties is (zijn) de sleutelhouder(s) verplicht om zaken te melden aan het bestuur (impactvolle uitvoeringsissues), het intern toezicht (impactvolle bestuurlijke issues) respectievelijk de externe toezichthouder (meldingsplicht bij significante issues met bewust nalaten of niet handelen door bestuur + intern toezicht). Het gaat er dan om dat een sleutelfunctiehouder rapporteert aan het bestuur over een issues maar dat het bestuur de bijbehorende aanbeveling niet wenst op te volgen. In deze situatie heeft de sleutelhouder de bevoegdheid om dit te escaleren. Aangezien het Fonds een Visitatiecommissie heeft, heeft het bestuur gevraagd of de Visitatiecommissie van het Fonds deze rol kan vervullen. De Visitatiecommissie heeft aangegeven deze rol te willen invullen. Tussen de leden van de Visitatiecommissie en het Fonds is hiervoor een aanvullende overeenkomst opgesteld. Tevens is het reglement van de Visitatiecommissie hierop aangepast.

Fondsdocumenten

Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN)

In de bestuursvergadering van 16 maart 2020 heeft het bestuur een geactualiseerde ABTN met als ingangsdatum 1 januari 2020 vastgesteld. Deze ABTN is daarna ingediend bij DNB.

Beleggingsplan 2020

Het beleggingsplan 2020 is een voortzetting van het beleggingsbeleid zoals dat in 2016 door het bestuur is vastgesteld en geïmplementeerd en ook in 2020 uitgevoerd blijft worden.

Risicostrategie en -beleid 2020

Het risicostrategie- en beleid wordt jaarlijks geactualiseerd, onder andere na uitvoering van de jaarlijkse risicoanalyse. In het beleidsdocument 2020 is het toevoegen van de definitie en beheersing van het ESG-risico de belangrijkste wijziging.

Pensioenreglement II en reglement voor de nettoregeling

Per 1 april 2020 is het pensioenreglement II geactualiseerd. De flexfactoren en (grens)bedragen zijn aangepast. Daarnaast is in de informatiebepaling aangepast aan de laatste stand inzake communicatieverplichtingen voor pensioenfonds. Het pensioenreglement voor de nettoregeling is eveneens geactualiseerd per die datum.

Communicatiebeleidsplan

Het communicatiebeleidsplan is in december 2020 geactualiseerd naar de stand per die datum en geldt voor 2021 en 2022.

Geschiktheidsplan

In juni 2020 is het geschiktheidsplan geactualiseerd. De uitkomsten van de geschiktheidstoets van eind 2019 zijn verwerkt. Daarnaast is de nieuwe geschiktheidsmatrix toegevoegd. Deze is aangepast aan het gewijzigde format van DNB. Het geschiktheidsplan geldt voor de jaren 2020 en 2021.

Incidentenregeling

In december 2020 is de incidentenregeling geactualiseerd. Met name is in de tekst de rol van de vervuller sleutelfunctie Risicobeheer omschreven en is de terminologie aangepast.

Integriteitbeleid

In december 2019 is het integriteitbeleid geactualiseerd. Dit heeft in 2020 geen aanleiding gegeven tot wijzigingen.

Statuten

In 2020 zijn de statuten niet aangepast. In 2021 worden de statuten waarschijnlijk wel aangepast aan de Wet Bestuur en Toezicht.

Uitbestedingsbeleid

Op 13 oktober 2020 is het uitbestedingsbeleid geactualiseerd. In het uitbestedingsbeleid zijn nadere regels omtrent meldingsplicht van uitbestede werkzaamheden aan DNB opgenomen. Ook zijn de algemene criteria, voornamelijk op IT-gebied, voor uitbesteding aangepast.

Gedragscode

Op 25 juni 2020 is de gedragscode geactualiseerd. Deze is aangepast aan nieuwe inzichten die door de Pensioenfederatie zijn opgesteld.

Risicoparagraaf

Integraal risicomanagement

De wijze waarop het bestuur om gaat met integraal risicomanagement, het risicoraamwerk en de wijze waarop risicomanagement wordt ingeweven in de besturing van het Fonds is vastgelegd in een risicostrategie- en risicobeleidsdocument. Een samenvatting van dit beleid is vastgelegd in de ABTN van het Fonds.

Risicobereidheid

Bij de realisatie van de doelstellingen van het Fonds wordt het bestuur geconfronteerd met risico's. Sommige risico's worden bewust gelopen en in andere situaties wil het Fonds een zo laag mogelijk risico lopen. Hierbij maakt het bestuur van het Fonds bewust onderscheid tussen financiële en niet-financiële risico's.

Financiële risico's

Het financieel beleid is onder te verdelen in premie-, toeslagen-, kortings- en beleggingsbeleid. Het bestuur heeft investment beliefs gedefinieerd die fungeren als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid. Op basis van deze beliefs vindt een periodieke ALM-studie plaats om nadere invulling te geven aan het toegestane risicobudget en de vaststelling van de strategische beleggingsportefeuille. De risicobereidheid van het bestuur ten aanzien van financiële risico's is behoudend.

Niet-financiële risico's

Ten aanzien van de niet-financiële risico's en maatregelen streeft het Fonds naar een kwalitatief hoogwaardige uitvoering van de organisatie van het Fonds, waarbij minimaal voldaan wordt aan de wet- en regelgeving. De risicobereidheid van het bestuur ten aanzien van de niet-financiële risico's is (zeer) laag.

Corona

Eind 2019 stak het coronavirus de kop op in China. Gedurende het eerste kwartaal van 2020 heeft het virus ook Europa in volle omgang bereikt. De impact van het coronavirus is voor SPAN in het eerste deel van 2020 een van de onderwerpen van gesprek geweest. Er is gekeken naar welke impact het coronavirus heeft op de continuïteit van SPAN. Dit op het gebied van continuïteit bestuursprocessen, continuïteit pensioenuitvoering en vermogensbeheer en impact op de financiële risico's. Omdat SPAN de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer heeft uitbesteed, spelen de uitbestedingspartijen een belangrijke rol in de beheersing van de coronarisico's. Het algemene beeld bij uitbestedingspartijen is dat:

- adequate maatregelen zijn genomen (zoals opzetten crisisteams, inwerkingtreding Business Continuity Plan, uitbreiding IT infrastructuur en communicatiefaciliteiten, thuis werken);
- noodzakelijke processen (bijv. uitkeringen, premie inning, klantcontact, monitoring en beheer beleggingsportefeuille en renteafdekking, rapportages) doorlopen zonder noemenswaardige incidenten.

De beleggingscommissie en het bestuursbureau volgen de ontwikkelingen en informeren bestuur indien noodzakelijk. Vergaderingen van bestuur en commissies vinden via video conferencing plaats gedurende deze periode.

Risicomanagementproces

Het integraal risicomanagementproces is het interactieve proces van:

STAP	Onderdeel	Toelichting
1	Risicostrategie	Het opstellen van de risicostrategie en hieraan gekoppeld de risicotolerantie en de risicobereidheid.
2	Identificatie risico's	Jaarlijkse update van de integrale risicoanalyse. Beheersing van welke risico's heeft prioriteit en wordt het komende jaar opgepakt?
3	Bepalen en implementeren van beleid	Wat zijn de normen en beheersmaatregelen? Zijn er nieuw vastgestelde normen en beheersmaatregelen die moeten worden geïmplementeerd?
4	Monitoring en rapportage	Hoe wordt er over risico's en risicobeheersing gerapporteerd en op welke wijze vindt de monitoring plaats?

In de beleggingscommissie wordt specifiek aandacht besteed aan de ontwikkeling en beheersing van financiële risico's vanuit de eerstelijns. De risicomanagementcommissie monitort de financiële en niet-financiële risico's. Op kwartaalbasis wordt door de eerstelijns een rapportage risicobeheer opgesteld. Hiervoor wordt informatie uit diverse rapportages verzameld, worden de (niet-) reguliere rapportages (waaronder de SLA en ISAE 3000/3402 en vergelijkbare rapportages) van de uitbestedingspartijen getoetst en vindt er periodiek overleg met de uitbestedingspartijen plaats over relevante ontwikkelingen. De risicorapportages worden besproken in de beleggings- en risicomanagementcommissie en worden toegelicht in de eerstvolgende bestuursvergadering. De sleutelfunctie risicobeheer stelt aan de hand van de rapportage risicobeheer een notitie op met de ontwikkeling en aandachtspunten met betrekking tot de risico's. Als belangrijke aandachtspunten heeft de sleutelfunctie risicobeheer de effectiviteit van de renteafdekking en het curverisico, het uitvoeren van de ALM-studie, de bestuurlijke continuïteit, het IT-risico en de afronding van de implementatie van het IT-beleid, en het vaststellen van de risicohouding van de DC-regeling als aandachtspunten benoemd. Met de rapportage verkrijgt het Fonds op integrale wijze management-informatie en weet hiermee prioritering aan te brengen in de strategische jaaragenda.

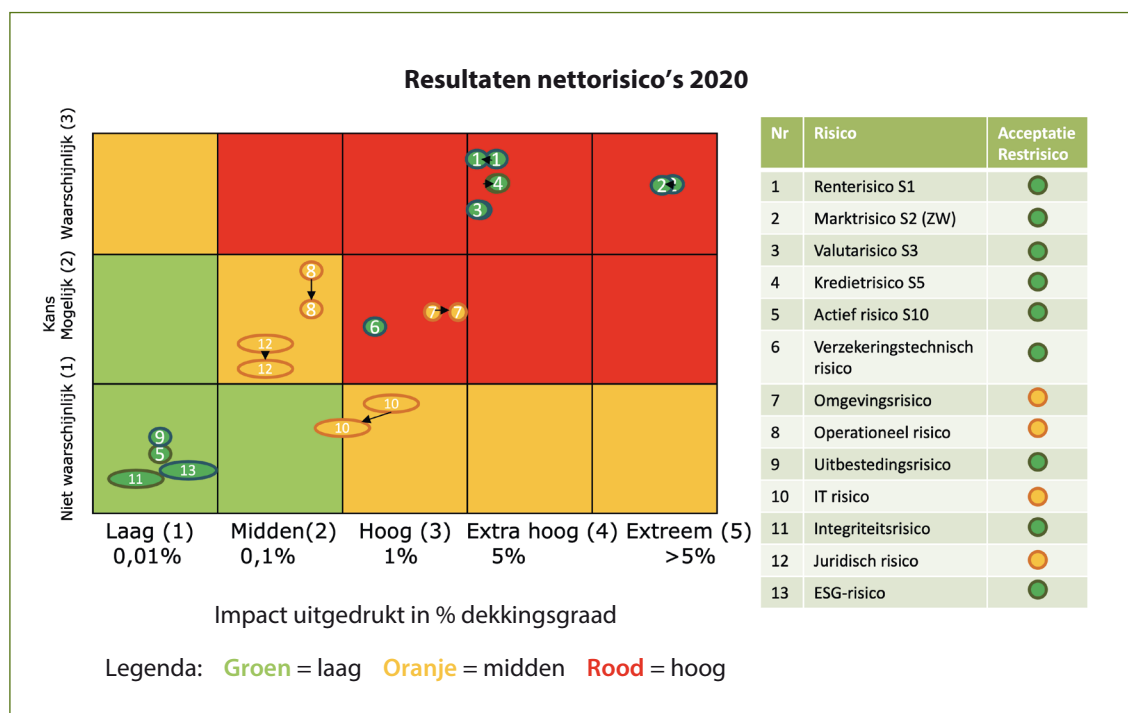
Het Fonds is zich ervan bewust dat naast het toedelen van verantwoordelijkheden ook de risicocultuur of het risicobewustzijn een kritische succesfactor is in het uitvoeren van integraal risicomanagement. De risicocultuur wordt doorlopend door het Fonds benoemd en uitgedragen in de evaluaties die het Fonds houdt en de controle van het Fonds op de naleving van de processen. In de beslisdocumenten is een risicoparaagraaf opgenomen waarin alle risico's zijn genoemd. Bij besluitvorming over strategische beleidsonderwerpen kan de sleutelfunctiehouder risicobeheer een risico-opinie opstellen.

In 2020 heeft het Fonds doorgebouwd op de verbeteringen die in voorgaande jaren zijn ingevoerd in het systeem en organisatie van risicomanagement. De risico's worden gekwantificeerd aan de hand van de vastgestelde risicowaarderingschalen voor de financiële en niet-financiële impactschalen. Een wijziging in 2020 is de toevoeging van ESG-risico als risicocategorie. Daarnaast heeft het bestuur een End-user computingbeleid en de KPI's inzake het IT-beleid vastgesteld.

Uitkomsten jaarlijkse risicoanalyse 2020

Als basis voor het indelen van de risico's worden de FOCUS-risico's (voorheen het FIRM-model) van De Nederlandsche Bank gebruikt. Het beleid is onderverdeeld in financieel en niet-financieel.

De uitkomsten van de jaarlijkse risicoanalyse zijn grafisch als volgt weer te geven:

In de volgende tabel worden voor alle verschillende risicocategorieën de belangrijkste ontwikkelingen en maatregelen over 2020 beschreven. Indien het risico niet wordt geaccepteerd, zijn aanvullende maatregelen vastgesteld:

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen 2020	Ontwikkelingsrisico	Aanvullende maatregel?
Matching/rente	<p>In 2020 is de rente verder gedaald. De effectiviteit van de dynamische afdekking van het renterisico is afgenomen, doordat de rente nog verder onder het laagste niveau van de rentestafel is. Daarnaast zijn er diverse ontwikkelingen in markt en wetgeving, zoals invoering €STR, aanpassing UFR en central clearing die nauwlettend door het Fonds worden gemonitord.</p> <p>In de risicoanalyse wordt valutarisico meegenomen in het matchingrisico. In de beleggingscategorie emerging market debt wordt (bewust) valuta risico genomen. Voor de andere categorieën wordt het valutarisico afgedekt naar EUR.</p>	<p>In 2020 is door de daling van de rente het renterisico (uitgedrukt in VEV) licht afgenomen. Het valutarisico is nagenoeg gelijk. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.</p>	<p>In 2020 is gestart met nader onderzoek gedaan naar de afdekking van het renterisico, inclusief mogelijke gevolgen €STR en aanpassing van de UFR. In 2021 wordt verder onderzoek gedaan het dynamisch afdekkingbeleid. Verder worden ontwikkelingen rond central clearing, brexit en pensioenakkoord gemonitord.</p>

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen 2020	Ontwikkelingsrisico	Aanvullende maatregel?
Zakelijke waardenrisico	In 2020 was er sprake van een onderweging van de returnportefeuille. Dit is bijgestuurd door de premiestortingen te beleggen in de returnportefeuille. Door de waardestijging van de returnportefeuille is de verhouding match-return aan het einde van 2020 in lijn met de strategische gewichten.	Ten opzichte van 2019 is het marktrisico in totaliteit vergelijkbaar gebleven. Het Fonds houdt rekening met een correctie in aandelen in verband met de relatief hoge waardering. Het pensioenfonds is een lange termijn belegger en heeft bewust gekozen voor dit risicoprofiel. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	Het Fonds blijft de verhouding tussen de matching- en returnportefeuille door marktbevingen monitoren. In 2021 wordt het aandelenfonds ontwikkelde markten vervangen door een fiscaal transparant fonds met een ESG-screening.
Kredietrisico	In 2020 is de allocatie naar high yield vastrentende waarden in de returnportefeuille vervangen door bedrijfsobligaties en emerging market debt. Ook is het fonds voor bedrijfsobligaties vervangen door een ander fonds. Het kredietrisico is door de wijzigingen afgenomen. Het kredietrisico op de sponsor is groter geworden, doordat door de lagere rente de premie naar verwachting zal stijgen en doordat de dekkinggraad is gedaald en hierdoor de kans op een bijstorting groter is geworden.	Het kredietrisico als geheel is (beperkt) kleiner na afronding van de implementatie van de vastrentende waarden in de returnportefeuille. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	Het kredietrisico in de beleggingsportefeuille wordt gemonitord. In 2021 wordt nader onderzoek gedaan naar (o.a.) de bijstortingsverplichting in een ALM-studie.
ESG-risico	Dit risico is in 2020 toegevoegd. Hieronder worden risico's verstaan met betrekking tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan door milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Deze risico's kunnen ingedeeld worden in fysieke, transitie en reputatie risico's. In 2020 is nauwlettend de wetgeving rond ESG gemonitord, en is bijv. betrokkenheidsbeleid opgesteld. Het ESG-risico behorende in de return portefeuille is beperkt door de keuze voor externe vermogensbeheerders die ondertekenaars zijn van de UNPRI en de overstap naar wereldwijde aandelenfonds ontwikkelde markten met ESG-screening.	Het ESG-risico wordt als laag ingeschat. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	In 2021 wordt de wet- en regelgeving rond ESG en compliance hiermee gemonitord en opgevolgd. Daarnaast wordt in de ALM-studie en ERB het klimaatrisico nader onderzocht.

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen 2020	Ontwikkelingsrisico	Aanvullende maatregel?
Verzekerings-technisch risico	In 2017 is de afwikkeling van het herverzekeringscontract van Centraal Beheer Achmea gestart. Vanwege het uitlooprisico ten aanzien van arbeidsongeschiktheid, kan per 31 december 2019 de definitieve vaststelling van de winstdeling worden vastgesteld. In 2017 heeft het Fonds een voorschot op de winstdeling ontvangen. De definitieve afrekening vindt naar verwachting plaats in 2021. Per 31 december 2020 zijn de sterftegrondslagen geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een daling van de verplichtingen en een verbetering van de dekkingsgraad.	Het verzekeringstechnisch risico is als geheel vergelijkbaar gebleven. Het huidige risico wordt geaccepteerd.	In 2021 is de verwachting dat de definitieve afrekening van het herverzekeringscontract plaats vindt.
Omgevingsrisico	Eind Q3 2019 is het Fonds in reservetekort gekomen, waarvoor een herstelplan is opgesteld en ingediend. De afhankelijkheid van de sponsor blijft groot door het relatief lage renteniveau wat zorgt voor een absoluut hoge kostendeekkende premie voor de werkgever.	Het omgevingsrisico is als geheel gestegen. Het huidige risico wordt geaccepteerd.	Het herstelplan wordt gemonitord. Nieuwe wetgeving blijft aandacht vragen (bijv. het pensioenakkoord, ESG en DNB thema's).
Operationeel risico	Het continuïteitsrisico in bestuur is afgenomen door toetreden nieuwe (kandidaats)bestuursleden, waarvan één inmiddels is goedgekeurd. Een aandachtspunt is nog de bezetting van commissies en de voor de BC en de sleutelfunctiehouder risicobeheer benodigde kennis en ervaring. Voor de commissies is veelal niveau B vereist, terwijl nieuwe bestuursleden starten op (maximaal) niveau A. Hierdoor ontstaat een vertraging in het voldoen aan het juiste kennisniveau. De aanpassing van de operationele inrichting voor het inleggen van beleggingstransacties is in 2020 afgerond.	Het operationeel risico is afgenomen. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	Blijvende aandacht voor continuïteit en kennisniveau in bestuur.

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen 2020	Ontwikkelingsrisico	Aanvullende maatregel?
Uitbestedingsrisico	In 2020 is de uitvoering door de pensioenadministrateur gemonitord.	Het uitbestedingsrisico is als geheel gelijk gebleven. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	Geen.
IT-risico	In 2020 is de fit-gap analyse van het IT-beleid op de uitbestedingspartijen afgerond en zijn IT-KPI/KRI voor de doorlopende monitoring vastgesteld. De implementatie van de monitoring IT-KPI/KRIs bij uitbestedingspartijen in gang gezet. Verder is EUC-beleid is opgesteld wat wordt getoetst bij uitbestedingspartijen. Cyberrisico onderscheidt zich van andere IT-risico's doordat er sprake is van kwaadwillende externe partijen die zich richten op het stelen, verstoren of wijzigen van (klant)data in IT-systemen. In 2020 hebben zich geen IT incidenten voorgedaan.	Met de toegenomen digitalisering, is cyberrisico een groeiend IT-risico. Het IT-risico is als geheel gedaald. Het huidige risiconiveau wordt door het Fonds niet geaccepteerd.	De implementatie van IT-KPI/KRI's en de toets van het EUC-beleid wordt in 2021 afgerond.
Integriteitsrisico	Er zijn geen bijzonderheden. Er is een compliance officer aangesteld. De gedragscode is aanwezig en actief gecontroleerd voor bestuur en commissies. De verwerkersovereenkomst met diverse partijen zijn ondertekend.	Het integriteitsrisico is gewijzigd door de afronding van de verwerkersovereenkomsten. Het huidige risiconiveau wordt geaccepteerd.	Geen.
Juridisch risico	In 2020 heeft het Fonds de implementatie van IORP II (waaronder de goedkeuring van sleutelfuncties door DNB en het opstellen van ERB-beleid) en AVG afgerond. Daarnaast heeft DNB (in Q3 2019) onderzoek gedaan naar de risicohouding van de DC regeling waarbij DNB een aantal bevindingen had. In 2020 is hier verder opvolging aan gegeven.	Het juridisch risico is afgenomen. Het huidige risiconiveau wordt niet geaccepteerd, vanwege de bevindingen van DNB t.a.v. de risicohouding van de DC regeling.	In 2021 wordt de opvolging van de bevindingen van DNB afgerond. Verder wordt in 2021 voor het eerste de ERB uitgevoerd.

Ten aanzien van uitbestede activiteiten:

- In de risicomanagementcommissie worden de Service Level Agreement-rapportages van de administrateur, de uitvoerder van de beschikbare premieregeling en het bestuursbureau besproken.
- Daarnaast beoordeelt het pensioenfonds jaarlijks de interne beheersingsrapportages (ISAE 3000/3402) van grote uitbestedingspartijen. Voor 2020 zijn dit de administrateur, de vermogensbeheerder (BMO) en de custodian. Uit de rapportages zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.
- De vermogensbeheerder wordt uitgenodigd op de vergaderingen van de beleggingscommissie om haar werkwijze te kunnen toelichten.
- Conform het uitbestedingsbeleid worden alle uitbestedingspartijen periodiek geëvalueerd.

Financieel crisisplan

Het Fonds heeft in 2020 haar crisisplan geactualiseerd. Doel van een crisisplan is dat het bestuur vooraf beschrijft welke crisismaatregelen beschikbaar zijn, wat de impact van deze maatregelen is en welke procedures doorlopen moeten worden. Zodoende kan het bestuur slagvaardig opereren wanneer een crisissituatie daadwerkelijk optreedt. Het crisisplan is opgenomen in de ABTN.

Toelichting op ontwikkelingen en beleid

Beleggingsrisico

In 2020 zijn de strategische gewichten in de beleggingsportefeuille bijgestuurd via de premie. De portefeuille heeft zich binnen de grenzen van het beleid bewogen. Voor de vermogensbeheerder en beleggingsfondsen in de returnportefeuille geldt dat deze passief worden belegd, met uitzondering van de belegging in emerging market debt (EMD). De vermogensbeheerders worden gemonitord aan de hand van een tracking error, waarmee de afwijking van het rendement ten opzicht van de benchmark wordt gemeten. In 2020 is de allocatie naar high-yield (die actief werd ingevuld) vervangen door een gelijke allocatie naar bedrijfsobligaties en EMD. Tevens is hierbij het beleggingsfonds voor bedrijfsobligaties vervangen. Dit heeft geresulteerd in een verlaging van het krediet- en actief-risico. Verder is in 2020 de operationele inrichting van het vermogensbeheer aangepast, waardoor de transactieafhandeling verbeterd en hiermee het operationeel risico bij beleggingen lager wordt.

Actuariel risico

In 2020 is nieuwe informatie over overlevingskansen gepubliceerd door het Actuariel Genootschap (AG Prognosetafel 2020). Het bestuur heeft deze AG-prognosetafels per 31 december 2020 meegenomen in de berekening van de technische voorzieningen en rekening gehouden met fondsspecifieke ervaringssterfte. In 2020 heeft het bestuur geen aanleiding gehad om de toegepaste overlevingskansen en fondsspecifieke ervaringssterfte te evalueren. Door toepassing van de meest actuele informatie over overlevingskansen wordt het langlevensrisico voor het fonds voor dit moment gemitigeerd.

Renterisico

Het Fonds is gevoelig voor wijzigingen in de marktrente omdat de omvang en duratie van de beleggingen niet gelijk zijn aan de omvang en duratie van de verplichtingen. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Hiermee kan de rentegevoeligheid worden gemeten. Een hoge duratie betekent dat de dekkingsgraad van het Fonds gevoeliger is voor ontwikkelingen in de marktrente, zowel naar boven als naar beneden.

Het beleid van het Fonds is erop gericht om de 'duratiemismatch' te verkleinen door het renterisico dynamisch af te dekken (2020: 60%). Vanwege de gekozen afdekking betekent dit voor de dekkingsgraad dat deze zal meebewegen als de marktrente omhoog gaat. De afdekking is ingericht op basis van marktrente. Ter beperking van het curverisico is aangesloten bij rentegevoeligheid per looptijdbucket op basis van de UFR-rentecurve. Ter beperking van het kredietrisico in de matchingportefeuille wordt met name gebruik gemaakt van renteswaps, waarbij dagelijkse uitwisseling van onderpand van toepassing is en gelden eisen waaraan

tegenpartijen moeten voldoen. De renteafdekking wordt op dagelijkse basis gemonitord door de vermogensbeheerder, die hierover op maand- en kwartaalbasis rapporteert aan het Fonds.

Uitvoeringskosten

Het bestuur onderschrijft de Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie.

Het Fonds werkt met een fondsbegroting waarbij elk kwartaal een inzicht wordt verkregen hoe de kosten zich verhouden tot het budget. Per dienstverlener zijn vaste prijsafspraken gemaakt over het vaste pakket van taken. Ad hoc taken worden vooraf geoffereerd en vastgesteld.

Uitvoeringskosten (in duizenden euro)

	2020	2019
Administratie	-488	-461
Accountant (kosten voor het onderzoek van de jaarrekening)	-31	-38
Accountant (fiscaal advies)	-2	-2
Actuaris	-87	-107
Advieskosten Montae	-492	-474
Bestuur	-34	-23
Contributies en bijdragen	-35	-32
Overige kosten	-29	-28
	-1.198	-1.165

Uitvoeringskosten per deelnemer

De door het Fonds gemaakte uitvoeringskosten worden volledig bij de aangesloten entiteiten in rekening gebracht. Dit neemt niet weg dat de uitvoeringskosten onderdeel uitmaken van de totale door werkgever en werknemers op te brengen kostendekkende jaarpremie en daarmee moeten worden gepresenteerd. Hieronder zijn ook kosten voor werkzaamheden die het Fonds specifiek heeft uitgevoerd op verzoek van de werkgever.

Door de continue aandacht van het bestuur en ondanks de nog steeds zwaarder wordende eisen van de wetgever en toezichthouders bedroegen de uitvoeringskosten (uitgezonderd kosten vermogensbeheer, deze kosten komen wel volledig voor rekening van het Fonds) per deelnemer in euro's € 560,- in 2020 (2019: € 580,-). Hierbij is het aantal deelnemers de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden, conform de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie. De uitvoeringskosten exclusief de vermogensbeheerkosten zijn gedaald, maar de totale uitvoeringskosten inclusief de vermogensbeheerkosten voor het Fonds zijn gestegen. Zou je de uitvoeringskosten delen door het totaal aantal deelnemers, inclusief slapers, dan zouden de kosten per deelnemer in euro's € 348,- (2019: € 357,-) zijn.

Kosten vermogensbeheer als percentage van het belegd vermogen

De kosten van het vermogensbeheer bestaan uit verschillende componenten. Naast de kosten van het beheer van de beleggingen zelf, de zogenaamde beheerkosten of management fees, is er ook sprake van administratieve kosten, custodian kosten, broker kosten, eventuele belastingen, kosten die gepaard gaan met bijvoorbeeld het afdekken van risico's en transactiekosten. Niet alle kosten zijn direct zichtbaar. Kosten die bijvoorbeeld gemaakt worden voor het uitvoeren van transacties, de zogenaamde broker kosten, of kosten die gemaakt worden voor het bewaren van de beleggingen, het bewaarloon, zijn direct zichtbaar. Transactiekosten en de kosten voor het beheren van de beleggingen binnen elk beleggingsfonds worden verwerkt in de koers van de fondsen. Deze zijn dus niet direct zichtbaar. De vermogensbeheerder heeft alle kosten getracht inzichtelijk te maken. Dit heeft wat betreft de transactiekosten plaatsgevonden op basis van schattingen.

De transactiekosten kunnen op twee niveaus bekeken worden. Het Fonds belegt in beleggingsfondsen. Er is dus sprake van transactiekosten die gemaakt worden binnen de fondsen en transactiekosten die gemaakt worden als fondsen worden aangekocht dan wel verkocht. De transactiekosten van de onderliggende beleggingen binnen de fondsen zijn veelal verwerkt in de koers die betaald of ontvangen wordt. Om deze reden kan hier alleen een inschatting van gemaakt worden. De inschatting is gebaseerd op de werkelijke transactievolumes binnen de beleggingsfondsen en de bied-laag koersen voor de verschillende beleggingscategorieën. In internationale context bestaat er nog geen eenduidige definitie van de totale kosten.

De totale kosten van het vermogensbeheer van zowel de beleggingen voor risico pensioenfondsen als voor de beleggingen voor risico deelnemers bedragen (inclusief de schatting voor de transactiekosten binnen de fondsen) € 1.714 (2019: € 1.352). In een percentage van het totale vermogen bedragen de kosten 0,31% (2019: 0,29%) per jaar. Dit percentage kan in grote lijnen uitgesplitst worden naar de volgende kostensoorten:

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten excl. aan- en verkoop- kosten	Transactie- kosten aan- en verkoop- kosten	Transactie- kosten totaal	Totale vermogens- beheer- kosten
Kosten per beleggingscategorie					
Aandelen	257	30	20	50	307
Vastrentende waarden	659	204	282	486	1145
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	916	234	302	536	1452
Overige vermogensbeheerkosten					
Bewaarloon	34				34
Overige kosten	228				228
Totaal overige vermogensbeheerkosten	262				262
Totaal kosten vermogensbeheer	1.178	234	302	536	1.714
2019					
2019	Beheer- kosten	Transactie- kosten excl. aan- en verkoop- kosten	Transactie- kosten aan- en verkoop- kosten	Transactie- kosten totaal	Totale vermogens- beheer- kosten
Kosten per beleggingscategorie					
Aandelen	207	0	14	14	221
Vastrentende waarden	667	37	239	276	943
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	874	37	253	290	1.164
Overige vermogensbeheerkosten					
Bewaarloon	34				34
Overige kosten	154				154
Totaal overige vermogensbeheerkosten	188				188
Totaal kosten vermogensbeheer	1.062	37	253	290	1.352

Kosten	2020	2019
Management fee	0,16%	0,19%
Overige kosten	0,05%	0,04%
Subtotaal	0,21%	0,23%
Transactiekosten	0,10%	0,06%
Totale kosten procentueel ¹⁾	0,31%	0,29%

Ten opzichte van vorig jaar zijn de belangrijkste ontwikkelingen:

- Over 2020 is er sprake van een verdere rentedaling. De matchingportefeuille stijgt hierdoor in omvang en ook de kosten die voor dit deel zijn uitgedrukt in basispunten van het vermogen.
- Over 2020 stijgt de waarde van de returnportefeuille en alle onderliggende beleggingscategorieën. Omdat de vermogensbeheerkosten voor dit deel van de portefeuille zijn uitgedrukt in basispunten van het vermogen, geldt dat er in 2020 sprake is van een stijging in absolute omvang van de vermogensbeheerkosten van de returnportefeuille.

Communicatie en overleg

Communicatiecommissie

Het bestuur heeft een mandaat opgesteld waarbinnen de communicatiecommissie kan opereren. De communicatiecommissie draagt zorg voor het voorbereiden en uitvoering laten geven aan het communicatiebeleid.

De communicatiecommissie heeft zich in 2020 vooral beziggehouden met:

- de website;
- het UPO 2019;
- de invulling van het communicatiebeleidsplan 2021-2022;
- het voorbereiden van en uitvoering geven aan de Nieuwsbrief en de Newsflash;
- de communicatie met/ vanuit NN IP;
- de communicatie van AZL;
- de teksten rondom de vacature in het verantwoordingsorgaan;
- de Pensioen3daagse.

Communicatie met deelnemers

Nieuwsbrief/Newsflash

Het beleid van het Fonds is om één keer per jaar een Newsflash uit te brengen (in het eerste kwartaal) en een Nieuwsbrief te versturen (in het najaar).

In februari 2020 is een Newsflash uitgebracht. In deze editie is onder andere aandacht gegeven aan:

- bericht van de werkgever dat steeds meer werknemers gebruik maken van generatiepactregeling;
- franchise en grensbedragen 2020;
- financiële positie van het Fonds;
- verslagje van de Pensioen3Daagse;
- korte update status Pensioenakkoord;

1) Procentueel ten opzichte van het vermogen.

- stijging pensioenpremies voor werkgever;
- interview met een lid van het verantwoordingsorgaan;
- bericht van de werkgever over arbeidsvoorwaarden.

In september 2020 is een Nieuwsbrief uitgebracht. In deze nieuwsbrief is onder andere aandacht besteed aan:

- vervroegd uittreden;
- financiële positie in coronatijd;
- haalbaarheidstoets 2020;
- jaarverslag 2019 in beeld;
- nieuw pensioenstelsel;
- bestuurslid Ronald Voorhaar neemt afscheid;
- Anw-hiaatverzekering en nabestaandenpensioen;
- interview nieuw lid VO Marcel den Besten;
- Abbott doet weer mee aan de Pensioen3Daagse;
- Jaap Verweij als bestuurder goedgekeurd door DNB;
- overleg COR Abbott met delegatie van het bestuur en VO SPAN.

Overleg met betrokken partijen en organen

Administrateur AZL N.V.

Eind 2020 heeft een call plaatsgevonden tussen het bestuur en AZL. Eind 2021 loopt de huidige administratie-overeenkomst af. Het bestuur wenste van AZL een toelichting te ontvangen op de toekomstplannen en dan met name de aandacht voor de kleinere ondernemingspensioenfondsen. Na dit gesprek heeft het bestuur besloten de overeenkomst te verlengen voor een periode van vijf jaar. De allonge is ondertekend en loopt van 1 januari 2022 tot 1 januari 2027.

Elips Life

Met ingang van 1 januari 2020 heeft het Fonds de herverzekeringsovereenkomst voor de verzekering van het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid met Elips Life verlengd.

Werkgever

Het Fonds en de werkgever hebben in 2020 diverse malen contact gehad. Er is voornamelijk aandacht besteed aan:

- de SLA van de administrateur;
- de premienota's;
- de vervulling van de zetel namens de werkgever in het verantwoordingsorgaan.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het bestuur legt aan het VO verantwoording af over het gevoerde beleid middels het jaarverslag en de reguliere vergaderingen. In 2020 zijn diverse adviesaanvragen besproken. Het betreft adviesaanvragen over:

- de feitelijke premie en premiecomponenten 2020;
- het communicatiebeleidsplan 2021-2022.

Het VO heeft een positief advies geven op de voorgenomen besluiten van het bestuur van het Fonds.

Het oordeel van het VO over boekjaar 2020 is eveneens opgenomen in dit bestuursverslag. De reactie van het bestuur is aansluitend opgenomen.

De Nederlandsche Bank (DNB)

Op 21 april 2020 heeft een relatiegesprek plaatsgevonden met DNB. Tijdens dit gesprek zijn de ontwikkelingen bij het fonds tijdens Corona besproken. Er zijn voor het Fonds op korte termijn geen veranderingen te verwachten. Het bestuur heeft ook aangegeven dat het de Business Continuity Plans van de aanbestedingspartijen monitort.

Op de vraag van DNB hoe de toekomst van SPAN is wordt geantwoord dat de werkgever tevreden is met de huidige pensioenregeling en dat er geen reden is om een grote wijziging door te voeren.

DNB vraagt naar de voorbereidingen inzake Eigen Risico Beoordeling (ERB). Aangegeven is dat SPAN in 2020 de kaders zal gaan bespreken. Uiterlijk in 2021 dient de ERB uitgevoerd te worden.

In 2020 is diverse malen met DNB gecorrespondeerd over de invulling van vacatures in het bestuur en de vervulling van sleutelfuncties.

Op 12 mei 2020 heeft het Fonds een brief van DNB ontvangen waarin is aangekondigd dat DNB een onderzoek instelt naar niet-financiële risico's.

De uitvraag bestaat uit twee onderdelen:

1. Een vragenlijst die ingaat op operationele en IT risico's (OPIT) en risico's op het gebied van governance, gedrag en cultuur (GGC).
2. Een vragenlijst die ingaat op integriteitsrisico's. Het Fonds heeft aan zijn verplichting voldaan door het invullen van de vragenlijsten.

Het Fonds heeft beide vragenlijsten tijdig ingediend bij DNB.

Er zijn geen boetes of dwangsommen door DNB aan het Fonds opgelegd.

AFM

Op 14 februari 2020 heeft het Fonds een brief ontvangen van de AFM. De AFM geeft aan dat het Fonds niet voldaan heeft aan de wettelijke verplichting om tijdig het ouderdomspensioen in scenariobedragen aan te leveren aan Stichting Pensioenregister (SPR).

Uit navraag bij AZL blijkt dat gedeeltelijk voldaan wordt aan de aanleververplichting. Situatie bij het Fonds:

Voor de gegevensaanlevering is het toegestaan om bij specifieke deelnemers aan te geven dat de scenariobedragen niet berekend kunnen worden. Dat is bij deelnemers van het Fonds toegepast in de volgende situaties:

1. Op basis van de wettekst in de pensioenwet berekent het Fonds bij deelnemers met een ingegaan partnerpensioen geen scenario's. De pensioenwet maakt onderscheid tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen en er is expliciet aangegeven dat voor de NPR aanlevering voor ouderdomspensioen scenariobedragen van toepassing zijn. Omdat het SPR in de analyse geen onderscheid maakt tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen worden deelnemers met een ingegaan partnerpensioen onterecht meegenomen in de telling van het SPR waardoor er voor meer dan 10% van de deelnemers geen scenario berekend is.
2. Voor de deelnemers die deelnemen in de DC regeling heeft het Fonds gegevens bij de vermogensbeheerder opgevraagd aangezien de beleggingsmix input is voor de berekening. Voor een deel van de deelnemers kan het Fonds de beleggingsmix niet afleiden, onder andere voor deelnemers die recent zijn toegetreden tot de DC regeling. Deze deelnemers zien op mijnpensioenoverzicht.nl geen scenariobedragen.

Dit heeft verder geen consequenties.

Financiële ontwikkelingen

Financieel klimaat (bron: BMO)

Deze paragraaf geeft de visie weer van BMO (de beheerder van de matchingportefeuille van het pensioenfonds, de uitvoerder van het totale beleggingsmandaat en performancemeter), op de ontwikkeling van de beleggingen in 2020 en de vooruitzichten voor 2021.

Markontwikkelingen 2020

Het jaar 2020 was, ook voor de financiële markten, een buitengewoon jaar. De belangrijkste reden hiervoor is uiteraard het coronavirus dat wereldwijd een grote impact heeft gehad op ons dagelijks leven, het functioneren van onze maatschappij en onze economieën en op de financiële markten.

In de laatste maanden van 2019 was er wel al enige notie van een nieuw, onbekend en zeer besmettelijk virus dat zich in China openbaarde, maar dit werd toch vooral als een lokaal probleem gezien en nog niet als een wereldwijde bedreiging. Vanaf januari 2020 verspreidde het coronavirus zich razendsnel over de wereld en moest de verspreiding via ingrijpende maatregelen worden ingedamd om het aantal slachtoffers te beperken en de zorgsystemen niet te laten bezwijken. In China was in de regio van de eerste uitbrak (Wuhan) al aangetoond dat strikte 'lockdown' maatregelen de verspreiding van het virus snel afremt. In navolging hiervan werden in andere Aziatische landen, Europa en de VS ook lockdowns ingesteld die het maatschappelijk verkeer grotendeels plat legden. Het gevolg was dat de economieën voor een groot deel tot stilstand kwamen en thuiswerken de norm werd. Financiële markten reageerden negatief op deze enorme crisis. Een ongekend snel en fors ingrijpen van centrale banken (met renteverlagingen en nieuwe obligatie opkoopprogramma's) en overheden (via programma's die ervoor zorgden dat bedrijven wiens economische activiteit was stilgevallen financieel ondersteund werden) bracht echter verlichting.

En hoewel de werkloosheid en de economische schade zeer snel fors opliepen herstelden financiële markten en met name de aandelenmarkt. De buitengewone stimuleringsmaatregelen in combinatie met het terugschalen van de lockdowns in de zomer en de snelle ontwikkeling van vaccins, zorgde ervoor dat met name de aandelenmarkten razendsnel herstelden van de enorme verliezen die geleden waren.

Het coronavirus verdween echter niet, maar kwam zelfs via een tweede en derde golf in het najaar weer terug. Tegen het einde van het jaar waren er wereldwijd bijna 90 miljoen mensen besmet geraakt en bijna 2 miljoen mensen overleden als gevolg van het virus. Vanaf december werden echter ook de eerste positieve resultaten van testen met vaccins bekend en konden de eerste landen al beginnen met vaccineren. Daarmee is er licht aan het einde van de coronavirustunnel, ondanks het feit dat er nieuwe, nog besmettelijkere varianten van het virus opduiken die weer zware lockdowns vergen.

In de tweede helft van 2020 kwam er naast het coronavirus ook steeds meer aandacht voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Deze verkiezingen leidden tot een overwinning van Joe Biden hetgeen positief ontvangen werd door de financiële markten. De zittende president Trump weigerde echter zijn verlies te erkennen met beschuldigingen van vermeende stemfraude, hoewel dit niet onderbouwd kon worden en geen enkele rechtbank hierin meeging. Begin 2021 escaleerde dit conflict en werd op de dag dat Biden formeel door het Amerikaanse Congres benoemd zou worden, het Capitool door Trump aanhangers bestormd. Op dezelfde dag bleek echter dat de laatste twee senatorenverkiezingen in de staat Georgia door de Democraten gewonnen zijn en kan Joe Biden zijn regeringsperiode met een (nipte) meerderheid in het Congres starten. Verwacht wordt dat Biden forse en langdurige overheidsinvesteringen zal opstarten hetgeen vooralsnog positief door de financiële markten is ontvangen.

De economische groei zal voor 2020 negatief uitvallen. De verwachting is dat de economie van de EU met ruim 7% is gekrompen en die van de VS met ruim 3%. De verwachting voor 2021 is echter dat in navolging van de economie van China (dat snel herstelde van de coronacrisis en in 2020 met 2% groeide), de economieën van de EU en de VS met ruim 4% zullen groeien. Met name in de tweede helft van 2021 wordt een fors herstel verwacht van de dienstensector als de lockdowns achter de rug zijn en consumenten hun 'uitgestelde vraag' gaan inhalen.

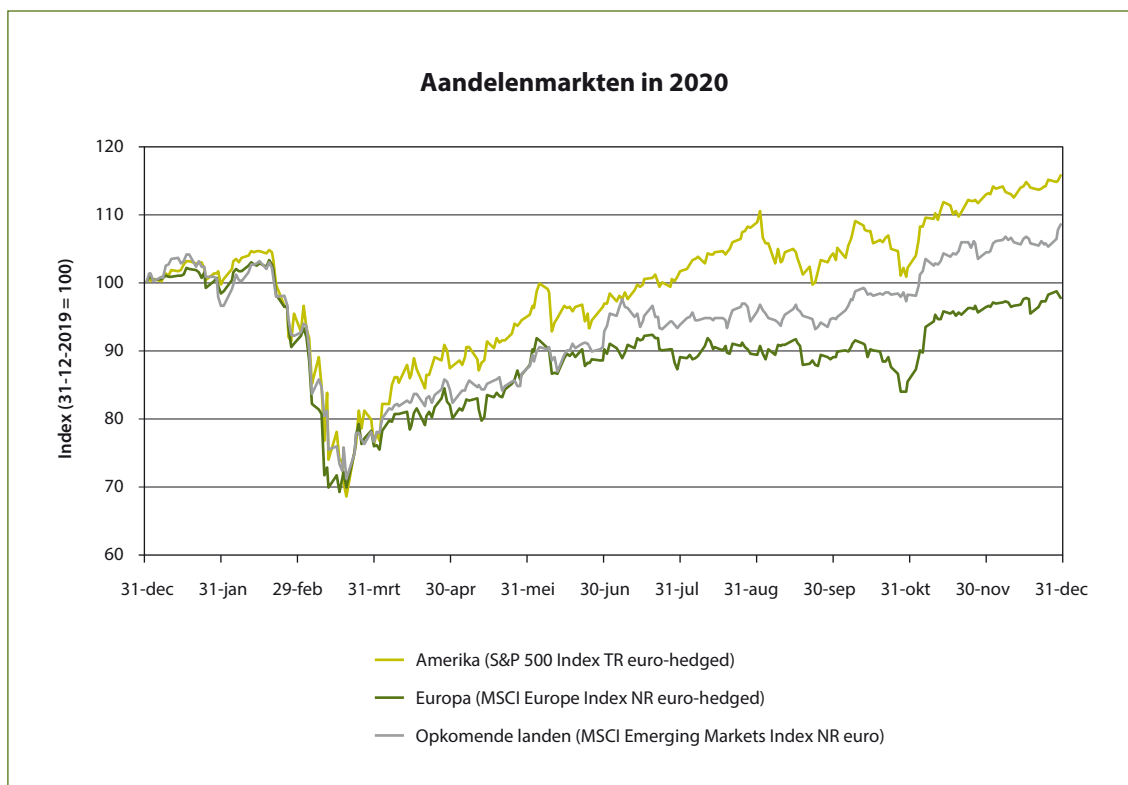
Aandelen

Aandelenmarkten kenden een turbulent jaar. Na een (relatief) rustige start van het jaar, tuimelden koersen in korte tijd na het instellen van de lockdowns. Aandelen ontwikkelde markten (MSCI World Index euro-hedged) daalden in korte tijd met maar liefst 33%. Het herstel dat volgde was echter spectaculair. Door snel ingrijpen met ongekende stimuleringsmaatregelen door centrale banken en overheden en optimisme als gevolg van de ontwikkeling van vaccins stegen de koersen weer en waren de verliezen snel verdwenen.

Vanaf het dal in maart 2020 tot aan het einde van het jaar stegen aandelen met ruim 61%. Voor het gehele jaar was het rendement 12% (MSCI World Index euro-hedged).

De verschillen tussen landen maar met name sectoren waren echter groot. De Amerikaanse aandelenmarkt, gedreven door een grote technologiesector, behaalde over 2020 een rendement van bijna 16% (S&P 500 index euro-hedged). Het rendement voor Europese aandelen bleef daarbij achter en kwam uit op een rendement van -2% (MSCI Europe Index euro-hedged). Opkomende markten zaten daar tussenin en behaalden een rendement van 8,5% (MSCI Emerging Markets Index in euro).

Grotere verschillen in rendement waren echter waar te nemen tussen sectoren. Sectoren die konden profiteren van lockdowns en thuiswerken, zoals de technologiesector en consumentengoederen, lieten positieve rendementen zien van 40% tot 50%. Sectoren die veel last hadden van de gevolgen van het coronavirus, zoals de energiesector en de reisbranche, verloren tientallen procenten.

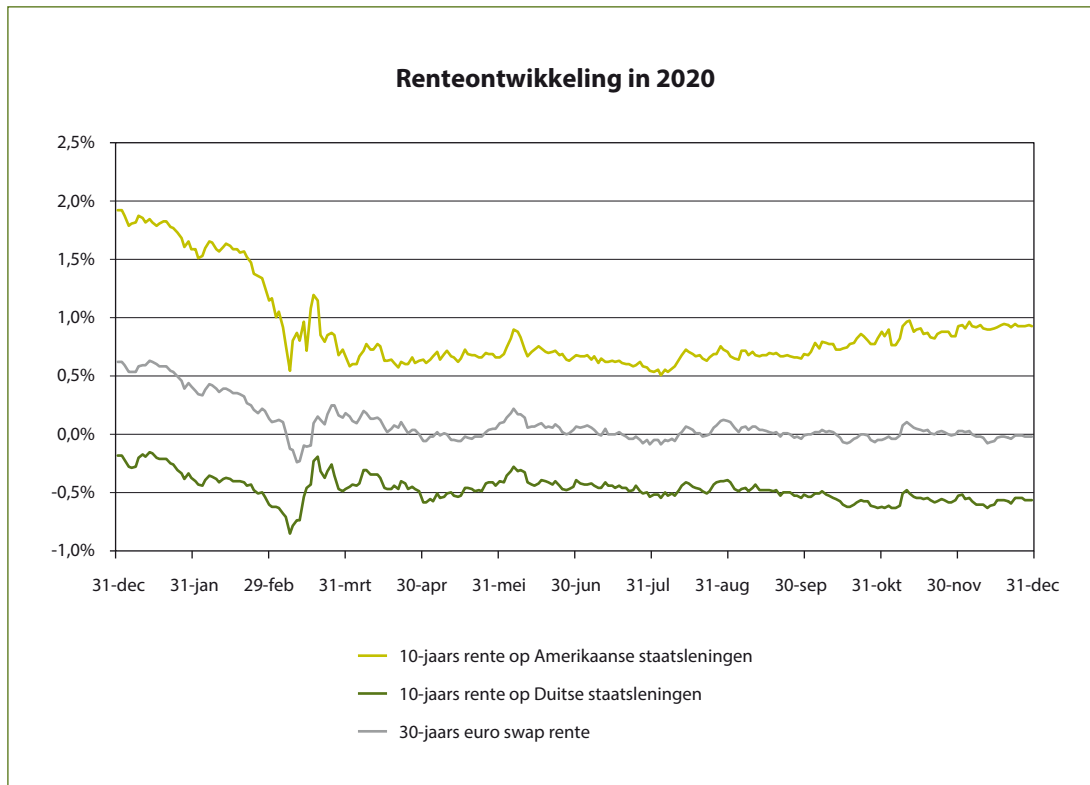

Bron: Bloomberg, BMO Global Asset Management

Rentemarkten

Rentemarkten vertoonden tot april een min of meer gelijk verloop met aandelen, met een sterke daling van de rente in maart en een snel daarop volgende stijging van de rente. Daarna bewoog de rente echter zijwaarts, terwijl aandelen bleven doorstijgen. De duidelijke indicatie van centrale banken dat de rente voor lange tijd laag gehouden zou worden, maakte dat de rente gedurende de rest van het jaar op zeer lage niveaus bleef. Dit gold met name voor de rentes in de EU landen. De rente in de VS liet naar het einde van het jaar een licht stijgende trend zien, vooral nadat Joe Biden de Amerikaanse presidentsverkiezingen had gewonnen en markten (als gevolg van een verwachting voor vergaande overheidsinvesteringen) hogere inflatie gingen inprijken.

De Duitse 10-jaarsrente startte het jaar op -0,2% en eindigde 2020 op een zeer laag niveau van -0,6%. De Amerikaanse 10-jaarsrente begon het jaar op een hoger niveau van 1,9% en liet een sterkere daling zien tot 0,9%.

Bron: Bloomberg, BMO Global Asset Management

Vooruitzichten 2021

In het begin van 2021 is er goed nieuws met betrekking tot vaccineren tegen het Covid virus. Vaccinaties in Europa en de Noord-Amerika beginnen op stoom te geraken, met name in het VK en de VS. Naarmate er meer mensen worden gevaccineerd, zal het aantal ziekenhuisopnames beginnen te dalen. Daarbij is het ook belangrijk om zich te realiseren dat de verschillende vaccins een hoge werkzaamheid hebben om te voorkomen dat mensen Covid-symptomen krijgt. De werkzaamheidspercentages om mensen uit het ziekenhuis te houden zijn tegen de 100% en zodra de meest kwetsbaren zijn beschermd, kunnen de beperkingen worden versoepeld en zal het aantal nieuwe gevallen, ziekenhuisopnames en dodelijke slachtoffers dalen. En zijn echter al mutaties van het virus waarvan we niet zeker weten of de huidige vaccins daar tegen bestand zullen zijn en er zullen nog nieuwe mutaties van het virus volgen. De experts zijn ervan overtuigd dat ze de vaccins kunnen aanpassen, maar dit zal tijd kosten. Onze verwachting is echter dat we tegen het einde van dit jaar de economische activiteit van voor Covid weer zullen terug hebben. Maar dat betekent niet dat het leven weer normaal wordt. We zullen jaren met Covid en zijn varianten moeten leren leven, net als met de griep, behalve dat Covid een veel ernstigere ziekte is.

Wat betekent dit voor financiële markten? In een wereld van pandemieën, negatieve rentetarieven en wilde bewegingen van de aandelenkoersen van bijvoorbeeld Tesla en GameStop, lijkt het er soms op dat de fundamentele ontwikkelingen van bedrijven er niet meer toe doen. Maar wanneer we kijken naar de koersontwikkeling van de Europese, Japanse, Chinese en Amerikaanse aandelenmarkten over het afgelopen jaar, zien we dat deze goed te verklaren zijn uit de winstontwikkeling in deze regio's.

De economische groei zal voor 2020 negatief uitvallen. De verwachting is dat de economieën van de EU en die van de VS fors zijn gekrompen. De verwachting voor 2021 is echter dat in navolging van de economie van China (dat snel herstelde van de coronacrisis

en in 2020 met 2% groeide), de economieën van de EU en de VS met ruim 4-5% zullen groeien. Met name in de tweede helft van 2021 wordt een fors herstel verwacht van de dienstensector als de lockdowns achter de rug zijn en consumenten hun 'uitgestelde vraag' gaan inhalen.

Voor de nabije toekomst laten de niveaus van de inkoopmanagersindices (PMI's) zien dat de VS er beter voorstaan dan Europa en, misschien verrassend, het VK er beter voorstaat dan de Eurozone. De VS hebben het tot nu toe in de pandemie beter gedaan dan Europa. Deels omdat ze een flexibelere economie hebben, niet in de laatste plaats vanwege de enorme hoeveelheid fiscale stimuleringsmaatregelen.

De consumenten in de VS hebben de uitkeringen die ze hebben ontvangen gespaard, om nog maar te zwijgen van de verminderde mogelijkheid in het afgelopen jaar om geld uit te geven. Het Congres heeft ondertussen ook een nieuw stimuleringspakket ter grootte van bijna 3% van het BBP goedgekeurd. Wanneer dit geld in de eerste maanden van 2021 arriveert, zullen mensen weer een enorme boost voor hun inkomen zien. Nu de VS zijn vaccinprogramma blijft uitrollen en de beperkingen worden versoepeld, kunnen we een sterke groei voor 2021 verwachten. En dat zal de werkloosheid doen dalen. Deze is al gedaald van een schrikbarende 14,7% naar ongeveer 6%, en deze zou vanaf het late voorjaar verder moeten dalen. Dit is allemaal goed nieuws, maar de grote vraag is hier: zal zo'n enorme ommekeer in de economie tot inflatie leiden?

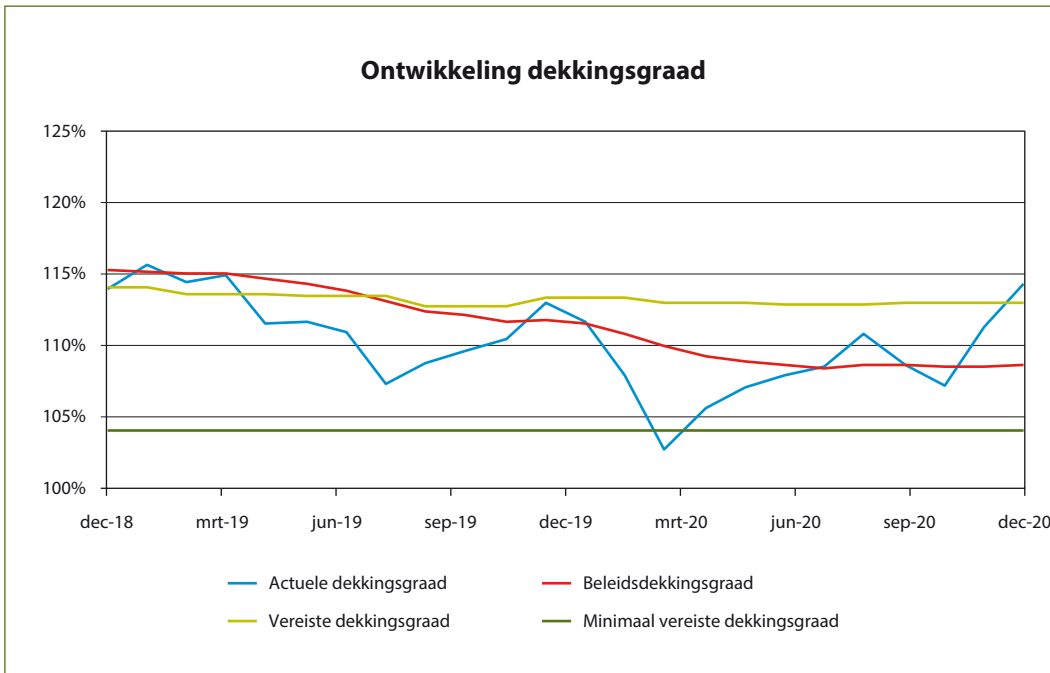
We zien nu al een wereldwijde prijsdruk voor grondstoffen en uit Amerikaanse data blijkt ook een toenemende prijsdruk. De zorg is of dit zal doorwerken in een meer algemene stijging van de inflatie. Wij gaan uit van het scenario dat dit niet het geval zal zijn, omdat er nog steeds ruimte voor de economie is om verder te groeien zonder oververhit te raken.

We hebben al een stijging gezien van de verwachte (break-even) inflatie in de VS en Europa. Maar de Fed heeft tot dusver de rente onder controle kunnen houden, ondanks alle ophef over de 10-jaarsrente in de VS die begin dit jaar boven de 1% uitkwam. Het resultaat is dat de rente op TIPS – inflatie gerelateerde staatsobligaties – in het begin van 2021 recorddieptepunten hebben bereikt. Dat is goed nieuws voor de risicovolle beleggingscategorieën, maar als de zorgen over de inflatie toenemen, worden de rentecurves steiler en kunnen we de reële rente zien stijgen naarmate de markt nerveus begint te worden over de noodzaak van de Fed om de rente te verhogen. Wij verwachten niet dat de inflatie structureel zal oplopen, maar als beleggers nerveus worden over (potentieel) hogere renteniveaus, zal dit een negatieve invloed hebben op de kapitaalmarkten.

Ontwikkeling dekkingsgraad

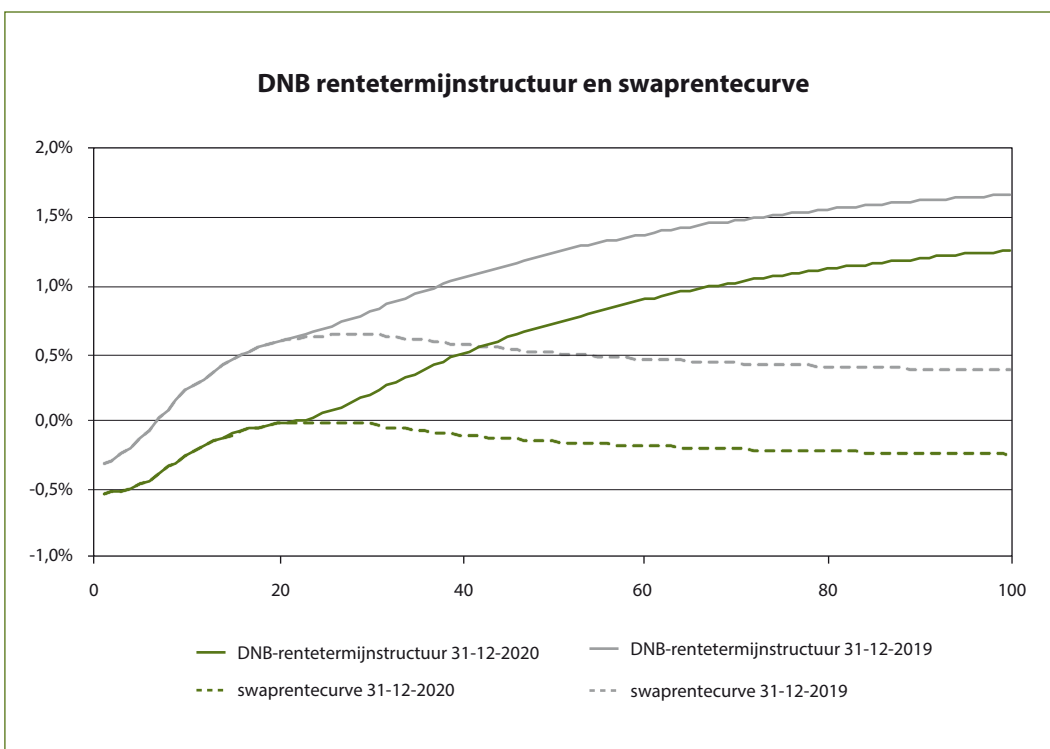
De dekkingsgraad geeft aan in hoeverre het Fonds in staat is om aan haar (toekomstige) pensioenverplichtingen te voldoen. Met de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) is ook de beleidsdekkingsgraad ingevoerd waarmee de financiële positie van het Fonds wordt beoordeeld. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de laatste twaalf maanden. De actuele en de beleidsdekkingsgraad bedroegen respectievelijk 114,7% en 108,7% per 1 januari 2021. In de berekening van de dekkingsgraad en het Vereist Vermogen wordt naast de verplichtingen en het vermogen uit de Basis Module (risico fonds), ook rekening gehouden met verplichtingen en het vermogen uit de excedentregeling (risico deelnemers). Dit heeft een verlagend effect op de totale dekkingsgraad omdat vermogen en verplichtingen voor de regeling voor risico deelnemers aan elkaar gelijk zijn.

Onder het nFTK bedraagt de actuele dekkingsgraad 114,7% en de beleidsdekkingsgraad 108,7% ultimo 2020. Ondanks de gedaalde rente in combinatie met de niet-volledige renteafdekking zorgden de positieve rendementen van de returnportefeuille in 2020 voor een stijging van de actuele dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is gedaald door een forse daling in de (actuele) dekkingsgraad in de periode tussen maart en april 2020. De actuele dekkingsgraad heeft in maart 2020 een forse daling (101,4% per 18 maart) gezien als gevolg van het effect van de coronacrisis. De financiële markten herstelde zich daarna in een korte periode en dit resulteerde in een stijging van de actuele dekkingsgraden. De vereiste dekkingsgraad behorende bij de strategische beleggingsmix daalt over 2020 van 113,2% naar 112,9%. De daling van de vereiste dekkingsgraad komt voort uit de daling van de rente met een lager renterisico tot gevolg. De vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is afhankelijk van de samenstelling van de beleggingen, ontwikkelingen op de financiële markten en het deelnemersbestand. De ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende de afgelopen 2 jaar ziet er als volgt uit:

Bron: gerapporteerde cijfers aan DNB

De volgende grafiek toont de rentes uit de DNB-rentetermijnstructuur ultimo 2020 en ultimo 2019 (dit zijn de doorgetrokken lijnen). Om de invloed van de UFR-methodiek te verduidelijken zijn tevens de swaprentecurves (exclusief UFR) ultimo 2020 en ultimo 2019 opgenomen (dit zijn de gestippelde lijnen). De rentes bevinden zich op een historisch laag niveau.

Herstelplan

In het derde kwartaal van 2019 is het pensioenfonds in een tekortsituatie beland. Het pensioenfonds is verplicht om een herstelplan in te dienen en jaarlijks te actualiseren. Het herstelplan moest uiterlijk 31 december 2019 bij DNB worden ingediend. Uit het herstelplan bleek dat het Fonds naar verwachting ultimo 2021 al uit herstel is. Het fonds is in staat zelf te herstellen, er zijn geen aanvullende maatregelen nodig. Vanuit het herstelplan is af te leiden dat het herstel voornamelijk voortkomt uit:

- verwachte beleggingsrendementen;
- positief effect van de solvabiliteitsopslag in de premie.

Op 10 maart 2020 heeft DNB ingestemd met het ingediende herstelplan.

Omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2020 lager is dan het Vereist Eigen Vermogen van moet SPAN een update herstelplan indienen. Uit het herstelplan blijkt dat het Fonds naar verwachting ultimo 2021 is hersteld naar het vereiste niveau. Aanvullende maatregelen zijn binnen het herstelplan dan ook niet nodig. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2021 komt in het herstelplan uit op 117,28%, terwijl de vereiste dekkingsgraad op 113,72% ligt. Op 18 maart 2021 is het herstelplan ingediend bij DNB en DNB heeft hier op 19 mei 2021 mee ingestemd.

Ontwikkeling beleggingsportefeuille

De returnportefeuille heeft over 2020 een absoluut positief rendement behaald van 9,36% en heeft hiermee beperkt beter gepresteerd dan de benchmark. Op de matchingportefeuille is een positief rendement gerealiseerd van 21,11%. Het rendement van de totale portefeuille kwam uit op 16,19%. Deze rendementen zijn berekend na aftrek van de in de fondsen berekende vermogensbeheerkosten.

Tabel 1: Werkelijke verdeling matchingportefeuille en returnportefeuille

	Per 31/12/2019	Per 31/12/2020	Strategische gewing
Matching (LDI) portefeuille	56,3%	52,8%	54,0%
Returnportefeuille	46,4%	47,2%	46,0%

Performance

In tabel 2 is de performance van de beleggingsportefeuille weergegeven.

Rendement 2020	Portefeuille	Benchmark
Matchingportefeuille	21,11%	21,11%
Returnportefeuille	9,36%	8,90%
Totale portefeuille	16,19%	16,04%

Toelichting

Het absolute rendement van 16,19% ontstaat door een combinatie van de volgende ontwikkelingen:

- een constante lage rente als gevolg van de fiscale stimulus van centrale banken n.a.v. de coronacrisis, waardoor de waarde van matchingportefeuille is gestegen;
- een flink herstel van de financiële markten en returnportefeuille na de forse daling van de return portefeuille in maart als gevolg van de corona crisis. Waarbij de aandelen portefeuille het grootste herstel liet zien. In de returnportefeuille hebben alle beleggingscategorieën een positief rendement behaald.

Ontwikkeling matchingportefeuille

Een deel van het vermogen wordt aangewend om de waardeontwikkeling van een deel van de technische voorzieningen (TV) expliciet te volgen. Dat wil zeggen: dat deel van het vermogen wordt zodanig belegd dat het renterisico van een deel van de technische voorziening wordt geneutraliseerd. Het afdekken van het renterisico gebeurt door gebruik te maken van Liability Driven Investments (LDI), waarbij het looptijdprofiel van de verplichtingen van het Fonds worden gesimuleerd. Deze LDI zijn ondergebracht in de zogenaamde matchingportefeuille. Het LDI fonds van BMO kan beleggen in euro staatsobligaties met een rating gelijk aan AAA-A in combinatie met Interest Rate Swaps (IRS), rentefutures en liquide middelen. De liquide middelen worden doorbelegd in o.a. een money market fonds, deposito's en kortlopend papier.

Het Fonds kent een dynamisch renteaafdekkingsbeleid en de huidige strategische renteaafdekking bedraagt 60% van het renterisico van de verplichtingen (inclusief de nieuw opgebouwde aanspraken in een jaar) in de marktwaardeomgeving. Per ultimo 2020 bedroeg de (ex-ante) renteaafdekking 55,5% op basis van marktwaarde. Door de introductie van de UFR wordt niet alleen gekeken naar de renteaafdekking in marktwaarde termen (dus gebaseerd op de daadwerkelijke markrentre), maar eveneens naar de renteaafdekking op basis van de UFR. Het Fonds monitort dat de renteaafdekking op basis van de UFR niet groter wordt dan 105%. Een renteaafdekking op basis van de UFR van meer dan 100% zou betekenen dat de dekkingsgraad een daling laat zien als de UFR-rente stijgt en dit is niet gewenst. De UFR renteaafdekking per ultimo 2020 bedraagt 79,7% (en 81,9% als ook rekening wordt gehouden met de belegging in bedrijfsobligaties).

Het rendement op de matchingportefeuille van 21,11% staat niet op zichzelf en moet gerelateerd worden aan de marktwaardeverandering van de technische voorzieningen. In 2020 is de rente verder gedaald ten opzichte van 2019, waardoor de waarde van de technische voorzieningen is gestegen. Daarnaast is de waarde van de voorzieningen is gecorrigeerd voor de nieuw opgebouwde aanspraken in 2020. Bij de matchingportefeuille is het rendement van de benchmark gelijk gesteld aan het werkelijk behaalde rendement.

Het Fonds monitort de effectiviteit van de renteaafdekking. De combinatie van de mate van renteaafdekking, de hoeveelheid middelen die daarvoor wordt gebruikt, de bijzondere marktomstandigheden (lage renteniveau) en de berekeningsmethodiek UFR, maken dat er geen sprake kan zijn van een perfecte matching. Dit betekent dat de gerealiseerde renteaafdekking kan afwijken van de beoogde afdekking, bijvoorbeeld doordat de verandering van de rentecurve voor verschillende looptijden anders is, of doordat het niveau van de renteaafdekking door marktontwikkelingen afwijkt van de beoogde renteaafdekking. De effectiviteit van de renteaafdekking is expliciet gemonitord door de beleggingscommissie. De vermogensbeheerder rapporteert maandelijks over de renteaafdekking op basis van de daadwerkelijke markrentre en op basis van de UFR. Per kwartaal wordt gerapporteerd over de effectiviteit van de renteaafdekking. In 2020 bedroeg de (ex-post) effectiviteit van de renteaafdekking 53,9% op basis de markrentre. Dit is lager dan de beoogde strategische afdekking van 60%, en wordt onder andere veroorzaakt door curve-effecten (doordat de curve-positionering gebaseerd is op de UFR curve en niet op de markrentecurve).

In 2018 heeft het Fonds de staatsobligaties verkocht en deze omgezet naar derivaten in combinatie met liquide middelen. Mocht de swap-staat spread in de toekomst weer sterk oplopen dan kan het fonds overwegen om weer in lange staatsobligaties te beleggen om zo te profiteren van dit extra rendement.

Door gebruik te maken van renteswaps kan de marktwaarde van het BMO LDI-fonds kleiner zijn dan de marktwaarde van de af te dekken verplichtingen (zogenaamde leverage). De renteaafdekking wordt in eerste instantie gerealiseerd door het aangaan van renteswaps. Tegelijkertijd worden tegenover deze renteswaps liquide middelen beheerd. Uit hoofde van de renteswaps ontvangt het fonds namelijk lange tot zeer lange termijn rente, terwijl korte rente betaald moet worden. De leverage wordt beperkt omdat het uitgangspunt is dat tegenover de renteswaps liquide middelen worden beheerd. Indien het Fonds in de toekomst kiest voor een invulling via langlopende staatsobligaties, is dit risico eveneens beperkt.

Om het concentratierisico te beperken, worden rentederivaten gesloten met meerdere partijen en ook bij het beheer van de liquide middelen wordt er gespreid over uitgevers. Met de BMO zijn afspraken gemaakt over de posities die in individuele uitgevers mogen worden genomen.

Daarnaast speelt het liquiditeitsrisico een belangrijke rol binnen de matchingportefeuille, aangezien er belegd wordt in rentederivaten. Het LDI-fonds maakt vooralsnog gebruik van bilateraal afgesloten swaps waarvoor specifieke afspraken gelden voor het beheer van het onderpand in cash (zogenaamde cash-only CSA's). De beheerder monitort en beheert het proces van collateraluitwisseling op dagelijkse basis en zorgt ervoor dat er steeds over voldoende onderpand wordt beschikt. Door marktbevingen waarbij de rentecurve wijzigt, kan er een situatie ontstaan waarbij er bijstortingen gedaan dienen te worden met betrekking tot het onderpand en hiervoor dient het LDI-fonds een kleine liquide buffer aan te houden. Maandelijks volgt de beleggingscommissie de rapportages van BMO over de ontwikkeling van de liquide middelen. Daarnaast bereidt het Fonds zich voor op mogelijke wijzigingen in de markt en regelgeving voor derivaten waarbij transacties in derivaten (verplicht) via een Central Clearinghouse moeten worden gehandeld. Het Fonds heeft o.b.v. haar omvang een vrijstelling van verplichte handel via een Central Clearinghouse.

Tot op heden heeft het pensioenfonds haar rentederivaten, voornamelijk uit een kosten oogpunt, bilateraal afgesloten. Zodra er omstandigheden zijn die er aanleiding toe geven om over te gaan naar central clearing, dan zou het pensioenfonds per direct over kunnen stappen.

Zolang swaps nog niet via Central Clearing worden aangekocht, wordt in de matchingportefeuille kredietrisico op tegenpartijen gelopen door het aangaan van (bilaterale) swaps. In het tegenpartijbeleid dat door BMO wordt gevolgd zijn maatregelen opgenomen ten aanzien van de selectie van en het aantal tegenpartijen waarvan gebruik gemaakt kan worden.

Ontwikkeling returnportefeuille

Op de returnportefeuille behaalde de vermogensbeheerder een absoluut rendement van 9,36%. Dit is 0,46% punt hoger dan de benchmark. In het volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het behaalde rendement.

In 2020 is het in 2016 geïmplementeerde strategische beleggingsbeleid verder voortgezet. De returnportefeuille wordt grotendeels uitgevoerd door passieve managers in een vereenvoudigd strategisch beleggingsbeleid. Alle beleggingsfondsen, met uitzondering van staatsobligaties van opkomende markten (EMD), worden passief beheerd. De behaalde relatieve performance is, doordat de benchmark zo goed mogelijk wordt gevolgd, dan ook beperkt. Daarnaast worden de beleggingen binnen de returnportefeuille grotendeels wereldwijd belegd. Per beleggingscategorie is een afweging gemaakt tussen kosten en implementeerbaarheid van het afdekken van valutarisico en het effect op het risicoprofiel. In 2019 heeft het Fonds besloten om de allocatie naar vastrentende waarden in de returnportefeuille aan te passen door de allocatie naar high yield te vervangen door een gelijke allocatie naar bedrijfsobligaties en EMD. Daarnaast is besloten om het beursgenoteerde beleggingsfonds voor de belegging in bedrijfsobligaties te vervangen door een goedkoper index beleggingsfonds. De implementatie hiervan is in 2020 afgerond. Verder heeft het Fonds in 2018 besloten om het huidige aandelenfonds ontwikkelde markten van Vanguard te vervangen met een fiscaal transparant fonds van Vanguard dat tevens een ESG filter kent. De implementatie van dit fonds heeft de nodige tijd in beslag genomen vanwege operationele complexiteit. Dit wordt naar verwachting in Q1 2021 afgerond.

Beleggingen

Samenstelling van het belegd vermogen (excl. vermogen beschikbare premie regeling)

De totale waarde van de portefeuille ultimo 2020 bedroeg € 575.066 ten opzichte van € 469.566 ultimo 2019. Deze toename wordt met name veroorzaakt door de positieve rendementen en door de dalende rente.

Onderstaand zijn ter vergelijking de kerngegevens van het belegd vermogen ultimo 2020 en de strategische beleggingsmix weergegeven:

Beleggingscategorie	Waarde ultimo 2020		Mandaat	Rendement 2020	
				Portfolio	Benchmark
Totale Portefeuille	575.066	100,0%	100,0%	16,19%	16,01%
1. Returnportefeuille	271.555	47,2%	46,0%	9,36%	8,90%
Equity World	179.885	66,2%	63,0%	11,87%	11,86%
Equity Emerging markets	19.793	7,3%	7,0%	8,23%	8,54%
Totaal aandelen	199.648	73,5%	70,0%	11,50%	11,54%
Equity Emerging markets	34.787	12,8%	15,0%	4,55%	4,95%
Equity Emerging markets	37.074	13,7%	15,0%	2,36%	-1,15%
Totaal Vastrentende waarden	71.861	26,5%	30,0%	2,94%	1,20%
Liquide middelen	45	0,0%	0,0%		0,00%
2. Matchingportefeuille	303.511	52,8%	54,0%	21,11%	21,11%

Benchmark (1. Return Portfolio)

63% MSCI World Index NR USD (hedged to EUR) + 7% MSCI Emerging Markets Index NR USD + 15% Bloomberg Barclays Global Aggregate Float Adjusted : Corporate Index Hedged + 15% [50% JPM EMBI Global Diversified TR (EUR-H)/50% JPM GBI-EM Global Diversified TR (EUR-UH)]

Benchmark (2. Matching Structure)

Liabilities Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (EUR)

Dynamische renteafdekking

Het Fonds heeft een dynamisch renteafdeckingsbeleid. Het bestuur is van mening dat de rente zodanig lage niveaus heeft bereikt dat verdere dalingen van de rente (theoretisch gezien) steeds onwaarschijnlijker worden. Bovendien wordt de risicopremie (rendement dat op renteontwikkelingen) behaald kan worden, groter.

De strategische renteafdekking was aan het begin van 2020 60% renteafdekking met een bandbreedte van [55%,65%]. Op basis van de UFR is de maximale afdekking vastgesteld op 105%.

Er zijn 'triggers' ingebouwd. Op het moment dat er triggerniveaus worden bereikt, wordt een conference call voor het Fonds georganiseerd en kan worden besloten van het strategisch beleggingsbeleid af te wijken. Het Fonds gebruikt hierbij de volgende richtlijnen voor het afdekkingspercentage.

30 jaars swaprente	>2,4	[2,4-2,2]	[2,2-2,0]	[2-1,8]	[1,8-1,6]	<1,6
Afdekkings %	80	75	70	65	60	60
Bandbreedten (in %)	[70-90]	[65-85]	[60-80]	[55-75]	[55-70]	[55-65]

Het Fonds benadrukt dat:

- Het geenszins de bedoeling is een automatisme in te bouwen. De opgegeven afdekkingspercentages zijn richtlijnen. In de conference call kan besloten worden hiervan af te wijken.
- Dit dynamische beleid is geen tactisch, maar een strategisch instrument is. Op langere termijn, bij een hoger niveau van de rente, zal er pas toegevoegde waarde van dit beleid zichtbaar zijn.

In 2020 werd geen triggerniveau bereikt. Sinds oktober 2018 bevindt het Fonds zich in het laagste regime en de bandbreedte van de renteafdekking is hiermee [55%,65%].

Het resultaat op dit dynamische beleid wordt per kwartaal gemonitord. Sinds de implementatie in 2014 tot en met 2019 is het effect op de dekkingsgraad van het beleid negatief. Op basis van de norm (renteafdekking op 80% van het renterisico van de verplichtingen) zou de waardestijging van de matchingportefeuille voor de invoering van het dynamische beleid € 177 miljoen bedragen terwijl deze nu € 143 miljoen bedraagt. Dit betekent een negatief resultaat van absoluut € 34 miljoen.

Effectiviteit renteafdekking

Het renterisico is het grootste risico binnen de beleggingsportefeuille van het Fonds. Het Fonds heeft immers een jong deelnemersbestand en dus zeer langlopende verplichtingen. De beheersing van het renterisico, de effectiviteit van de renteafdekking en de inrichting van de matchingportefeuille, waarmee de rentegevoeligheid van de beleggingsportefeuille in grote mate wordt afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen van het Fonds, heeft de continue aandacht. Vanaf 2012 wordt ook het renterisico op de jaarlijkse premie-instroom afgedekt. De premie-instroom bedraagt circa 5% van de totale waarde van de verplichting per jaar, wat een fors effect heeft op de renteafdekking.

Dit betekent concreet dat bij het bepalen van het renteafdekkingspercentage ook de op te bouwen aanspraken gedurende het jaar worden meegenomen.

Prestaties vermogensbeheerder

Er vindt een strakke monitoring op de prestaties van de drie externe vermogensbeheerders plaats door het Fonds. Het bestuur heeft voor de beoordeling van de vermogensbeheerder kwalitatieve en kwantitatieve criteria opgesteld. De beoordeling op basis van deze criteria vindt halfjaarlijks plaats. De rendementen worden maandelijks gemonitord.

Rebalancing

Er is geen vast rebalancingbeleid tussen de matching- en returnportefeuille. Het herbalanceringsbeleid is gericht op de strategische visie en lange termijn beleggingsrichtlijnen. De beleggingscommissie monitort de wegingen gedurende het jaar en adviseert het bestuur over mogelijke bijsturing in ieder geval jaarlijks bij de premiebelegging. Door de hoge marktvolatiliteit als gevolg van de coronacrisis, was de weging van de return portefeuille aan het eind van de eerste kwartaal flink gedaald ten opzichte van de

strategische weging. De premiebelegging van 2020 is gebruikt om bij te sturen naar de strategische beleggingsmix door de premie volledig te beleggen in de returnportefeuille.

Gedurende 2020 is de waarde van de return portefeuille harder gestegen dan de matchportefeuille, waardoor de returnportefeuille per ultimo 2020 licht overwogen ten opzichte van de strategische weging.

In 2020 heeft het bestuur stilgestaan bij het herbalanceringsbeleid en concludeert dat het beleid goed werkt. Het beleid is opgesteld vanuit een strategische visie en in de volatiele markt heeft het bestuur geacteerd op het vastgestelde herbalanceringsbeleid en heeft het bestuur niet hoeven af te wijken van het beleid.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds heeft in haar investment beliefs opgenomen dat het vanuit ethische en maatschappelijke doelstellingen een voorkeur heeft voor oplossingen waarmee maatschappelijk verantwoord wordt belegd. Dit betekent dat beleggingen moeten voldoen aan een aantal minimum normen en waarden ten aanzien van 'ESG' (Environmental, Social en Governance). Niet alle beleggingen komen in aanmerking voor de portefeuille van het pensioenfonds. Hetzelfde geldt voor de vermogensbeheerorganisaties waar het pensioenfonds mee samenwerkt. Deze partijen dienen aan bepaalde voorwaarden te voldoen, minimaal aan de door Verenigde Naties vastgestelde maatschappelijke normen (ondertekenaars van de UNPRI). Het pensioenfonds houdt zich daarnaast aan wet- en regelgeving zoals de regelgeving m.b.t. het vermijden te beleggen in bedrijven die controversiële wapens maken, onderhouden of verhandelen en sanctiewetgeving.

Het pensioenfonds belegt haar vermogen via beleggingsfondsen en heeft de invulling van haar maatschappelijk verantwoord beleid uitbesteed aan de vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen. De vermogensbeheerders voeren het maatschappelijk verantwoord beleid uit door voting en engagement met als doel de aandeelhouderswaarde te behouden en te verbeteren. Het pensioenfonds monitort jaarlijks het gevoerde engagement en stembeleid.

In 2020 heeft het pensioenfonds doorlopend aandacht besteed aan haar maatschappelijk verantwoord beleid en in het kader hiervan ook concrete acties ondernomen. Het pensioenfonds heeft haar investment belief m.b.t. ESG aangescherpt. Daarnaast heeft het pensioenfonds in lijn met de EU richtlijn, Shareholders Rights Directive II (SRD II), haar aandeelhoudersbetrokkenheidsbeleid gepubliceerd.

In 2020 heeft het pensioenfonds tevens alle voorbereidingen getroffen om een deel van haar portefeuille te verduurzamen door haar beleggingen in het wereldwijde aandelen fonds ontwikkelde markten te vervangen met een ESG fonds: SRI FTSE Developed World II Common Contractual Fund. Het ESG beleid van dit fonds wordt ingevuld door uitsluitingen. Deze uitsluitingen worden gebaseerd op expliciete Social Responsible Investment criteria (SRI). Dit SRI fonds zal geen aandelen aanhouden van indexbedrijven die niet voldoen aan specifieke maatschappelijk verantwoord criteria. Begin 2021 zal de aankoop in dit SRI wereldwijde aandelenfonds worden afgerond.

Vermogensbeheerstructuur

In 2016 is een nieuwe vermogensbeheerstructuur geïmplementeerd en deze structuur is in 2020 voortgezet.

De vermogensbeheeractiviteiten zijn als volgt verdeeld over de uitbestedingspartijen:

Activiteiten	Uitbestedingspartij
Onafhankelijke waardering en financiële verslaglegging	Custodian
Totaalrapportage beleggingen (maand en kwartaal) en performancemeting verschillende fondsbeleggingen	Beheerder matchingportefeuille
Mandaat compliance en rebalancing	Beheerder matchingportefeuille
Uitvoeren transacties bij maandelijkse rebalancing en bijv. premiebelegging	Beheerder matchingportefeuille
Rapportages aan DNB: Jaarwerk- en jaarstaten, input FTK berekeningen, kostentransparantie	AZL met input van Mercer

Beleggingscommissie

Het Fonds heeft het vermogensbeheer en de beleggingsadministratie, met uitzondering van het vermogensbeheer voor de via de Beschikbare Premie Module en de Vrijwillige Bijspaar Module opgebouwde pensioenkapitalen, uitbesteed aan BMO. De custodianactiviteiten worden uitgevoerd door NT.

Het bestuur heeft een mandaat opgesteld waarbinnen de beleggingscommissie kan opereren. De beleggingscommissie draagt zorg voor het feitelijk (doen) beheren van het vermogen van het Fonds. De beleggingscommissie bereidt voorstellen voor over aanpassing van de beleggingsdoelstelling en het strategische beleid ten behoeve van het bestuur. Het dagelijkse beheer van de portefeuille is uitbesteed aan de verschillende vermogensbeheerders. BMO is de partij die naast het beheer van de matchingportefeuille ook de uitvoerder is van het totale beleggingsmandaat en performancemeter.

De beleggingscommissie is in 2020 vier keer bijeen geweest en er is telefonisch overleg geweest. Naast deze bijeenkomsten is er veelvuldig telefonisch contact geweest, zowel tussen de leden van de beleggingscommissie onderling als tussen de leden van de beleggingscommissie en de beleggingsadviseurs, de vermogensbeheerders en de custodian. De vermogensbeheerder BMO is vier maal uitgenodigd en is ook bij diverse calls aanwezig geweest.

Beschikbare Premie Module (BPM)/Vrijwillige Bijspaar Module (VBM) en netto pensioenregeling

Het vermogensbeheer ten behoeve van de BPM- en VBM-regeling is sinds 1 juni 2012 en van de nettopensioenregeling sinds 1 januari 2015 ondergebracht bij NN Investment Partners (NN IP) in het product Mijn Pensioen.

Mijn Pensioen is een pensioenoplossing waarbij de pensioenpremies worden belegd in beleggingsfondsen. De deelnemer heeft hierbij de keuze uit verschillende beleggingsconcepten:

- LifeCycle Mix: de premies worden in een door het bestuur bepaalde beleggingsportefeuille belegd welke rekening houdt met de leeftijd. Het risico van de beleggingen wordt afgebouwd naarmate de pensioenleeftijd dichterbij komt.
- Eigen Verdeling en Sparen: de portefeuille wordt samengesteld aan de hand van een eigen verdeelsleutel over beleggingscategorieën en fondsen en de deelnemer heeft de mogelijkheid om te sparen.

Vanaf september 2015 is het vanuit NN IP mogelijk om deelnemers standaard de LifeCycle Passief aan te bieden in plaats van de huidige LifeCycle Actief. Het Fonds biedt echter ofwel de passieve of de actieve variant aan, het is niet mogelijk om deelnemers hierin zelf een keuze te laten maken. Hoewel de passieve lifecycle meer aansluit bij de nieuwe investment beliefs van het Fonds, heeft het bestuur ook in 2020 vastgesteld nu niet de overstap te willen maken naar deze passieve lifecycle. Ten opzichte van de huidige lifecycle zijn de voordelen voor de deelnemers nog te beperkt. Het kostenniveau voor beide varianten is namelijk hetzelfde. Bovendien krijgen de deelnemers te maken met aan- en verkoopkosten bij een eventuele transitie.

Op 1 september 2016 is de Wet Verbeterde Premiereregeling ingegaan. In 2017 heeft SPAN zich voorbereid op de verplichtingen vanuit de Wet Verbeterde Premiereregeling. Hierin is het Fonds begeleid door de adviserend actuaire van AZL. De wet biedt deelnemers de keuze of zij een vaste of een variabele pensioenuitkering of een combinatie van beide inkopen. Het belangrijkste verschil tussen beide pensioenen is dat er bij een variabele pensioenuitkering na pensioendatum wordt doorbelegd. Dit biedt de kans om een hoger pensioen te krijgen door het behalen van beleggingsrendement in de uitkeringsfase. Het kan echter ook tot een lager pensioen leiden bij tegenvallende beleggingsresultaten

De werkgever heeft aangegeven geen wijzigingen te willen doorvoeren in de uitvoering door het Fonds van de beschikbare premie regeling. Het pensioenfonds heeft aangegeven de volgende uitgangspunten te hanteren bij de implementatie van de Wet Verbeterde Premiereregeling:

- Vanuit kostenefficiëntie zal zoveel als mogelijk worden aangesloten bij de mogelijkheden van de uitbestedingspartijen.

- De inkoop van een vaste pensioenuitkering vindt bij het Fonds buiten het pensioenfonds plaats. Ook voor de optie tot inkoop van variabel pensioen is besloten dit niet binnen het pensioenfonds aan te bieden.
- Het Fonds heeft de volgende besluiten genomen:
 - deelnemers krijgen 15 jaar voor pensionering de keuze tussen vast en variabel pensioen;
 - het Fonds biedt 3 lifecycles aan deelnemers ter voorbereiding op een variabel pensioen;
 - indien deelnemers geen keuze maken, blijft de standaard een vast pensioen.

Per 1 januari 2018 zijn pensioenuitvoerders met een premieregeling verplicht om de risicohouding van het fonds vast te leggen. De risicohouding is de mate waarin een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden beleggingsrisico's wil nemen om de doelstellingen te realiseren en de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan lopen.

In 2019 heeft het fonds terugkoppeling ontvangen van DNB op een onderzoek naar de risicohouding. Naar aanleiding van de bevindingen is het fonds afgestapt van de berekeningen van de kwantitatieve risicohouding op basis van vervangingsratio's naar het uitdrukken van de risicohouding als relatieve afwijking van het verwachte pensioen in een pessimistische scenario ten opzichte van het mediane scenario.

Voor de beschikbare premie regeling is de risicohouding zowel voor het vast als het variabel pensioen vastgesteld en afgestemd met sociale partners. De kwantitatieve invulling van de risicohouding is gebaseerd op de ALM-analyses van de vermogensbeheerder, op basis waarvan de life cycle keuzes door het fonds zijn gemaakt en op basis waarvan de vermogensbeheerder de lifecycles ook jaarlijks toetst en op basis van de uniforme rekenmethodiek van DNB (URM).

Voor de populatie in de premieregelingen komt de kwantitatieve risicohouding tot uitdrukking in de afwijking van het verwachte pensioen in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediane scenario) op pensioendatum. In onderstaande tabel wordt de kwantitatieve risicohouding (de bandbreedtes van de relatieve afwijkingen) getoond. De relatieve afwijkingen zijn gericht op de aankoop van een vast pensioen en voor de aankoop van een variabel pensioen. Deze analyses zijn tevens getoond voor een viertal maatmensen.

Bijvoorbeeld; een maatmens van 62 jaar met een neutrale life cycle en met een vaste uitkering, heeft een mediaan pensioen van bijvoorbeeld € 1.000 per jaar. De uitkering in een pessimistische scenario kan dan tussen € 820 en € 920 bedragen.

Kwantitatieve risicohouding diverse maatmensen, gericht op aankoop vast- en variabel pensioen

Defensief	Maatpersoon leeftijdvaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijdvariabele uitkering	Risicohouding- relatief
	27	37% - 47%	27	39% - 49%
	37	31% - 41%	37	34% - 44%
	47	23% - 33%	47	26% - 36%
	57	13% - 23%	57	16% - 26%
	62	8% - 18%	62	11% - 21%

Neutraal	Maatpersoon leeftijdvaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijdvariabele uitkering	Risicohouding- relatief
	27	38% - 48%	27	41% - 51%
37	33% - 43%	37	35% - 45%	
47	24% - 34%	47	27% - 37%	
57	13% - 23%	57	17% - 27%	
62	8% - 18%	62	11% - 21%	

Offensief	Maatpersoon leeftijdvaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijdvariabele uitkering	Risicohouding- relatief
	27	44% - 54%	27	45% - 55%
37	38% - 48%	37	39% - 49%	
47	28% - 38%	47	30% - 40%	
57	15% - 25%	57	17% - 27%	
62	10% - 20%	62	12% - 22%	

De analyses houden rekening met pensioenopbouw die volledig plaatsvindt op basis van een premieregeling. Voor de deelnemers van SPAN is dit niet het geval, omdat de basisregeling van alle deelnemers een DB-regeling betreft met een bijstortingsverplichting voor de werkgever. De aanspraken vanuit de DB-regeling, die alle deelnemers als basis hebben, zijn hierbij minder fluctuerend dan de aanspraken vanuit premieregelingen.

De rendementen voor de verschillende leeftijdscohorten over 2020 staan in onderstaande tabel opgenomen. De neutrale Life Cycle Mix, welke het bestuur als standaard optie voor de deelnemers heeft gekozen, heeft over deze periode een gemiddeld rendement behaald van 5,1%. De rendementen per leeftijdscohort verschillen, daar het risicoprofiel anders is. Een jonge deelnemer heeft een hoger risicoprofiel dan oudere deelnemers.

Rendementen **2020**

Totaal Life Cycle Neutraal 5,1%

Verdeling naar leeftijdscohorten

Tot 2 jaar voor pensioen 1,7%
 2-4 jaar voor pensioen 1,8%
 4-8 jaar voor pensioen 2,3%
 8-12 jaar voor pensioen 3,4%
 12-16 voor pensioen 5,2%
 Langer dan 16 jaar voor pensioen 6,7%

Over 2020 is de rente gedaald. In de lifecycles wordt het renterisico afgedekt waardoor bij een rentedaling positieve rendementen worden behaald. Over 2020 laten de overige beleggingscategorieën een positief rendement zien waardoor het totaal rendement van de portefeuilles voor alle leeftijdscohorten 5,1% is.

Onderbouwing Prudent person

In het FTK is expliciet in de regelgeving opgenomen dat het Fonds onderbouwt dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan passen binnen de prudent person regel. Het Fonds heeft deze toets ultimo 2015 uitgevoerd voor de nieuwe beleggingsmix. Na de implementatie van de beleggingsmix in 2016 is de onderbouwing geactualiseerd. De belangrijkste uitgangspunten voor toepassing van het prudent beginsel zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Een samenvatting van de onderbouwing is als volgt:

Regelgeving

Artikel 135 Pensioenwet

- Bij het vaststellen van het beleggingsbeleid worden de bestaande en toekomstige pensioenverplichtingen van deelnemers tezamen met de doelstelling en risicohouding van het Fonds als uitgangspunt genomen in de ALM-studie. Vanwege de specifieke kenmerken van de pensioentoezegging (eindloonregeling, geen indexatieambitie) en de bijstortingsverplichting van de werkgever, maakt het pensioenfonds bij de uiteindelijke keuze voor het beleggingsbeleid een zorgvuldige afweging tussen de dekkingsgraadrisico's en de bijstortingsrisico's voor de werkgever.
- Het Fonds belegt alles in (liquide collectieve) beleggingsfondsen.
- De beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde.
- In het jaarverslag wordt gerapporteerd hoe het Fonds uitvoering geeft aan het maatschappelijk verantwoord beleggen.

Artikel 13 en 13a besluit FTK

- Te allen tijde moeten er voldoende beleggingen liquide gemaakt kunnen worden. Het Fonds belegt in liquide beleggingscategorieën, bovendien kent het Fonds een jonge deelnemerspopulatie waardoor de omvang van de huidige uitkeringen relatief beperkt is.
- De beleggingen vinden hoofdzakelijk plaats op gereguleerde markten.
- De portefeuille is gespreid over beleggingscategorieën, regio's, landen en sectoren. Het Fonds houdt bij de invulling van de beleggingsportefeuille daarnaast ook rekening met de uitgangspunten eenvoud en transparantie.
- Het Fonds gebruikt derivaten terughoudend en met name bij de afdekking van rente- en valutarisico's.
- De huidige invulling van de portefeuille is erop gericht om het concentratierisico zoveel als mogelijk uit te sluiten. Uitzondering hierop is de invulling van de matchingportefeuille. De matchingportefeuille kan bestaan uit Nederlandse, Franse en Duitse staatsobligaties. Omdat dit veilig geachte staatsobligaties betreft, vindt het pensioenfonds deze concentratie niet onwenselijk. Daarnaast is in 2019 de matchingportefeuille ingevuld met rentederivaten en liquide middelen, waardoor dit concentratierisico op dit moment nihil is.
- In het beleggingsplan is het huidige beleggingsproces/-cyclus vastgelegd. Het beleggingsbeleid is gedetailleerd beschreven.

Beheerste en integere bedrijfsvoering (artikel 143 Pensioenwet)

- Het Fonds beschikt ten aanzien van de beleggingscyclus over een duidelijke, volledige en transparante organisatiestructuur.
- Er is een balans tussen de omvang, aard en complexiteit van de beleggingsportefeuille enerzijds en de aanwezige kennis en ervaring in het risicobeheer anderzijds.

Regels uitbesteding (artikel 34 Pensioenwet)

- Het Fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid dat mede richtlijnen ten aanzien van de selectie en evaluatie van vermogensbeheerders bevat.
- Het Fonds borgt dat de mandaten en richtlijnen van de vermogensbeheerders aansluiten op het strategische beleggingsplan en het beleggingsbeleid, onder meer door het vooraf en tussentijds beoordelen van contracten, mandaten en richtlijnen.
- Verbod op langlopende leningen en garantstelling (artikel 136 Pensioenwet).
- Het Fonds heeft dergelijke leningen niet in de beleggingsportefeuille.

Actuariële paragraaf

De actuariële paragraaf geeft, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het Fonds weer.

Financiële positie

De actuele dekkingsgraad liet over het boekjaar een stijging zien van 113,0% ultimo 2019 naar 114,7% ultimo 2020. De beleidsdekkingsgraad van het fonds daalde in 2020 van 111,8% naar 108,7%. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 is daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad van 112,9%. Hierdoor is de financiële positie niet toereikend. De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening waarbij de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per einde 2020 is gebruikt voor de verdiscontering. De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,1% ultimo 2020 (ultimo 2019: 104,1%).

De vereiste dekkingsgraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille (in het vervolg de feitelijk vereiste dekkingsgraad genoemd) en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille (in het vervolg de strategisch vereiste dekkingsgraad genoemd). Ultimo 2020 bedraagt de feitelijk vereiste dekkingsgraad 113,5% en de strategisch vereiste dekkingsgraad 112,9%. Voor de toetsing van de financiële positie wordt de beleidsdekkingsgraad ter hoogte van 108,7% getoetst aan de strategisch vereiste dekkingsgraad ter hoogte van 112,9%.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkingsgraad ultimo 2020 vastgesteld als de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling. In de risicoparagraaf in de jaarrekening is de strategisch vereiste dekkingsgraad verder uitgewerkt.

Risicohouding en haalbaarheidstoets

De risicohouding van het Fonds is de mate waarin het Fonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstelling van het Fonds te realiseren en de mate waarin het Fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het Fonds. Samenvattend kan de risicohouding (en het daaruit voortvloeiende dynamisch strategisch beleggingsbeleid) van het Fonds bestempeld worden als behoudend. Onnodige risico's worden voorkomen om de kans op bijstortingen te beperken. Tegelijkertijd wordt naar voldoende verwacht rendement gestreefd om in combinatie met het sterke financieringsbeleid invulling te geven aan de noodzaak om het vereist vermogen te bereiken.

Korte termijn risicohouding

Het Fonds heeft op basis van de strategische beleggingsmix uit de ALM-studie de risicohouding van het Fonds voor de korte termijn afgeleid. Deze komt tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Vermogen (VV) (exclusief de beschikbare premieregeling) en een bandbreedte daarvoor, omdat het VV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes. Het korte termijn risico, gemeten door middel van het Vereist Vermogen bij de strategische beleggingsportefeuille, bedraagt per 31 december 2020 112,9%. Het VV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes 112,0% en 123,0%. Het bestuur heeft de risicohouding vanaf 1 januari 2020 voor de korte termijn vastgesteld tussen 112% en 123%. De bandbreedtes zijn berekend op basis van de rentestand per 30 juni 2015. Per kwartaal monitort het pensioenfonds of het VV zich binnen de afgesproken bandbreedtes bevindt. Bij een overschrijding van deze bandbreedte dient het bestuur het beleid aan te passen of in overleg met sociale partners over de bandbreedte.

Lange termijn risicohouding

Jaarlijks voert het Fonds vóór 1 juli de haalbaarheidstoets uit. Dit is een toets op de 'haalbaarheid' van de ambities van het Fonds: voldoen de resultaten aan de vastgestelde ondergrenzen.

De hiernavolgende tabel vat de resultaten van de haalbaarheidstoets 2019 en de normstelling door het bestuur samen:

	Risicohouding (lange termijn)	2019	2020	
Toetsing pensioenresultaat	Ondergrens	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	60,0%	79,0%	78,2%	Ja
Slecht weer	54,7%	61,4%	69,5%	Ja
Relevante afwijking t.o.v. mediaan in slecht weer scenario	30,0%	22,3%	11,1%	Ja

Het belangrijkste resultaat van de haalbaarheidstoets voor het Fonds is dat het verwachte pensioenresultaat op Fondsniveau 78,2% bedraagt. Dit betekent dat het pensioen van deelnemers naar verwachting 21,8% aan koopkracht verliest. Dit resultaat is in lijn met de opzet van het type pensioentoezegging. Voor het pensioenfonds geldt namelijk dat gedurende de pensioenopbouw het koopkrachtbehoud 100% is (vanwege eindloonregeling). Het koopkrachtverlies ontstaat in de inactieve periode omdat het Fonds geen toeslagenbeleid kent.

Aangezien het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de gestelde ondergrens van 60% ligt en de maximale afwijking voor het pensioenresultaat op fondsniveau in het 'slecht weer scenario' binnen de gestelde bandbreedte van 30% uitkomt, voldoet het Fonds aan de criteria van de haalbaarheidstoets.

Herstelplan

Het Fonds bevindt zich sinds het derde kwartaal van 2019 in een tekortsituatie. Gedurende een periode van tekort dient het fonds jaarlijks bij DNB een herstelplan in te dienen. In dit herstelplan wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad naar verwachting binnen 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan dat uitsluitend betrekking heeft op het vermogen en de technische voorzieningen voor risico Fonds voorzorg voor ultimo 2020 een beleidsdekkingsgraad van 111,7%. De werkelijke hoogte van de beleidsdekkingsgraad voor risico fonds is ultimo 2020 gelijk aan 109,1%. Het Fonds heeft in het eerste kwartaal van 2021 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 1,7%-punt in 2020 volgt uit het positieve resultaat van 21.711 in het boekjaar. In 2019 was er een positief resultaat van 15.450.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2020 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van marktwaarde. De kostendekkende premie op marktwaarde bedraagt 34.850 en aangezien het Fonds de kostendekkende premie bij de aangesloten werkgevers in rekening brengt, is de feitelijke premie gelijk aan de kostendekkende premie op marktwaarde van 34.850.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR-methodiek

De Commissie Parameters heeft ingeschat dat de toekomstige rendementen lager zijn dan het eerder afgegeven advies. De parameters voor rendement en inflatie zijn per 1 januari 2020 aangepast. DNB heeft het advies ten aanzien van de parameters en ten aanzien van de UFR in de rentetermijnstructuur overgenomen. DNB heeft besloten om de nieuwe UFR-methodiek te implementeren. De nieuwe UFR ligt dichterbij de marktcurve wat betreft renteniveaus alsmede wat betreft rentegevoeligheid. De invoering van de nieuwe UFR zal resulteren in fors lagere dekkingsgraden. Hierdoor heeft DNB besloten om de nieuwe UFR methodiek stapsgewijs vanaf 1 januari 2021 tot 2024, in vier gelijke stappen, te introduceren. Vanwege de lange duratie van het pensioenfonds is de verwachting dat de dekkingsgraad van het pensioenfonds voor de komende vier jaar, per jaar met 2,5 procentpunt lager zal uitpakken.

Toekomstparagraaf

Haalbaarheidstoets en financiële positie

In 2021 wordt de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De deadline voor het uitvoeren van de haalbaarheidstoets is 1 juli 2021.

Ontwikkelingen en aandacht bestuur 2021

In 2021 zal het bestuur tevens aandacht besteden aan:

- ontwikkelingen rond het pensioenakkoord en de financiële gevolgen voor alle stakeholders.

Vastgesteld te Zwolle, 24 juni 2021

C.M.A. Merison
(secretaris)

J.M. Negro
(voorzitter)

J.W. Verweij

M.J.P.R. Raven

V.M. Willemsen

E. Dijkstra

Externe contacten

Het bestuur werkt in 2020 samen met de volgende externe partijen:

Accountant	Mazars Accountants N.V. te Rotterdam
Adviserend Actuaris	AZL N.V. te Heerlen
Beleggingsadviseur	Mercer Nederland B.V. te Amsterdam Huub van Capelleveen
Certificerend Actuaris	Milliman Pensioenen te Amsterdam
Deelnemers- en financiële administratie	AZL N.V. te Heerlen
Uitvoering DC regeling	NN Investment Partners B.V. te Den Haag
Risicoherverzekering	ElipsLife A.G.
Vermogensbeheer	BMO Global Asset Management en externe vermogensbeheerders
Custodian	Northern Trust
Bestuursondersteuning	Montae & Partners B.V. te Rijswijk
Compliance officer	GBA Accountants te Den Haag
Visitatiecommissie	De heren R.A. Davis, H.A. Brandwijk en R.P. Manning

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Oordeel verantwoordingsorgaan

Geacht bestuur,

Inleiding

Het wettelijk kader, de statuten en de reglementen van Pensioenfonds Abbott ('SPAN') bepalen de opdracht en de taak van het verantwoordingsorgaan ('VO'). De bevoegdheden, zoals vastgelegd in de statuten en het reglement VO houden onder ander in dat het VO jaarlijks een oordeel geeft over:

- het handelen van het SPAN bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie zoals de notulen van de bestuursvergaderingen;
- het door het SPAN bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar;
- beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben;
- naleving van de Code Pensioenfonds.

Het VO oordeelt het SPAN bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie. De onderdelen waarop het VO dit oordeel baseert zijn overeenkomstig aan voorgaande jaren. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, in het bestuursverslag opgenomen.

Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het VO heeft acht leden, zes namens de werkgever, één namens de werkgever en één namens de pensioengerechtigden.

Het VO bestond afgelopen jaar uit:

De heer J.W. Verweij, voorzitter	namens werknemers, tot 11 juni 2020
De heer J. Zandstra, voorzitter	namens gepensioneerden, voorzitter vanaf 11 juni 2020
De heer B. Kemperman, secretaris	namens werknemers
De heer B. van den Berg	namens werknemers
Mevrouw E. Minnesma	namens werkgever, vanaf 15 oktober 2020
Mevrouw E. von Weiler-van Hartingsveldt	namens werkgever, tot 15 oktober 2020
De heer L. Mohamed	namens werknemers
De heer P. Klap	namens werknemers
De heer M. den Besten	namens werknemers, vanaf 31 maart 2020

In 2020 hebben twee leden afscheid genomen van het VO, een werkgevers- en een werknemerslid. Namens de werknemers is Marcel den Besten en namens de werkgever is Ellis Minnesma benoemd. Het VO is nog steeds in voldoende mate divers samengesteld.

Vergaderingen en overleggen

De gevolgen van het coronavirus zijn overal zichtbaar. Door de zogenoemde intelligente lockdown en beperkingen op samenkomen, heeft het virus invloed gehad op het houden van fysieke vergaderingen. Alle vergaderingen van het VO, alsook vergaderingen met VO en bestuur, zijn via videobellen verlopen, hetgeen prima verliep.

Het VO heeft in het verslagjaar 2 keer vergaderd. Onderwerpen in die vergaderingen waren onder andere vergaderstukken van het bestuur.

Het VO heeft 4 vergaderingen gehad met het bestuur. Deze vergaderingen waren gewijd aan o.m. pensioenakkoord, nieuwe custodian, samenstelling bestuur en VO, resultaten beleggingen etc.

Er is één overleg geweest met de onafhankelijke accountant en de certificerende actuaris. Daarmee beoogt het VO inzicht te krijgen in de werkzaamheden van beide externe deskundigen en hun bevindingen en aanbevelingen.

Commissievergaderingen

In 2020 heeft het VO, net als in 2019, als toehoorder deelgenomen aan de commissievergaderingen:

- Risicomanagementcommissie is 1 keer bij elkaar geweest;
- Beleggingscommissie is 4 keer bij elkaar geweest;
- Communicatiecommissie is 1 keer bij elkaar geweest.

Het VO heeft het bijwonen aan deze bijeenkomsten als prettig ervaren.

Opleiding

Het VO beschikt over een toereikende kennis- en opleidingsniveau voor het adequaat uitoefenen van haar taak. In 2020 hebben een aantal leden van het VO een opleiding kunnen volgen.

Uitgebrachte adviezen

In 2020 heeft het VO een positief advies uitgebracht (in vergadering als wel schriftelijk) over:

- feitelijke premie- en premiecomponenten;
- communicatie beleidsplan.

Bevindingen

Financiële positie & premiebeleid

De aanwezige dekkingsgraad is gedurende het jaar gestegen van 113,0% naar 114,7%. De stijging is het voornamelijk gevolg van een stijging van de beleggingen. De beleidsdekkingsgraad daalde van 111,8% naar 108,7%. De vereiste dekkingsgraad is 112,9% (in 2019: 113,2%).

Er is in 2020 geen wijziging in het premiebeleid geweest. Daarnaast zijn er geen ingrepen in de hoogte van de pensioenuitkeringen doorgevoerd en staan deze ook niet gepland.

Beleggingsbeleid

In 2014 is een dynamisch rente-afdekkingsbeleid gestart. De verwachting is dat de kans dat de rente verder zal dalen lager is dan de kans dat de rente zal stijgen. In 2020 is de rente echter laag gebleven. Het bestuur volgt de ontwikkelingen periodiek, maar ziet nog geen reden om af te wijken van dit beleid.

Een groot deel van het vermogen is belegd in producten met een laag risico. Het VO kan zich hierin goed vinden, met name omdat er geen indexatie-ambitie is.

Toeslagenbeleid

Het VO erkent dat het toeslagenbeleid op dit moment geen onderdeel vormt van de pensioenregeling.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten per deelnemer zijn gedaald van 580 Euro in 2019 naar 560 Euro in 2020, indien de slapers worden meegenomen zijn de kosten gedaald van 357 Euro naar 348 Euro per deelnemer.

De kosten per deelnemer zijn gedaald met 3,4%, Kosten voor vermogensbeheer zijn gestegen van 0,29% naar 0,31% als percentage van het totale vermogen.

Het VO wil graag op de hoogte blijven van wijzigingen en achtergrond van wijzigingen in uitvoeringskosten per deelnemer in 2021.

Professionaliteit & functioneren van het bestuur

De samenwerking tussen het bestuur en het VO wordt door het VO als voldoende ervaren. De betrokkenheid bij de verschillende commissies werd ook als prettig ervaren. Het VO is tevreden met wederom een goed leesbaar jaarverslag.

Eindoordeel

Het VO is vanaf de start betrokken geweest bij de totstandkoming van dit jaarverslag. Het actuair verslag en het bestuursverslag zijn tijdig ontvangen, evenals de opmerkingen van de accountant. Het concept certificerend actuair rapport is tijdens het technisch jaarwerkoverleg besproken.

Met het VO hebben we vooraf aan het technisch jaarwerkoverleg contact gehad om de stukken te kunnen beoordelen. Alle vragen zijn verzameld en deze zijn tijdens het technisch jaarwerkoverleg op 26 mei 2021 beantwoord.

Het VO is van oordeel dat het bestuur adequaat heeft gehandeld naar aanleiding van de uitbraak van het Covid19 (Coronavirus).

Het VO is tevreden over de informatieverstrekking en de transparantie richting VO rondom thema's die worden besproken in het bestuur.

Het VO is voldoende door het bestuur geïnformeerd om een oordeel te kunnen vormen over de stand van zaken en is van mening dat:

- het handelen van het bestuur in 2020 in overeenstemming met de statuten en reglementen is geweest;
- het bestuur erin is geslaagd om belangen van alle stakeholders voldoende te behartigen.

Het VO is tevreden over de verantwoording die het bestuur heeft afgelegd en heeft getoetst dat het beleid goed is uitgevoerd. Het VO geeft een positief oordeel over het functioneren van het bestuur over het jaar 2020.

Conclusie

Het VO geeft een positief oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde en opgetekende voorgenomen beleid en ziet de toekomst van het fonds met vertrouwen tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens het verantwoordingsorgaan,

Bert Kempenaar
Secretaris

Jaap Zandstra
Voorzitter

Reactie van het bestuur op het oordeel 2020 van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van SPAN is blij met het positieve oordeel dat het verantwoordingsorgaan heeft uitgesproken over het functioneren van het bestuur in 2020. Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan hiervoor. Het verantwoordingsorgaan geeft aan dat de samenwerking met het bestuur in 2020 als voldoende wordt beoordeeld.

Het bestuur spreekt de wens uit dat ook in de toekomst op een plezierige en constructieve wijze samengewerkt wordt met het verantwoordingsorgaan.

In 2020 zijn twee VO-leden, namelijk Mevrouw E. von Weiler-van Hartingsveldt en de heer J.W. Verweij (voorzitter) afgetreden. Het bestuur dankt hen voor hun inzet voor het pensioenfonds.

De bevindingen en aanbevelingen worden in het derde kwartaal van 2021 besproken binnen het bestuur waarbij per bevinding of aanbeveling gemotiveerd zal worden aangegeven hoe hier opvolging aan zal worden gegeven. Dit zal dan worden teruggekoppeld aan het verantwoordingsorgaan.

Verslag van de Visitatiecommissie

Samenvatting

Overeenkomstig de door het bestuur van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna te noemen: het pensioenfonds) aan de visiteurs verleende opdracht tot een visitatie is het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds kritisch gezien.

De visitatiecommissie heeft zich bij de uitvoering van haar taak gebaseerd op relevante wet- en regelgeving, waaronder de Code Pensioenfondsen. Tevens heeft zij gebruik gemaakt van de aanbevelingen die de beroepsorganisatie Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP) heeft vastgelegd in de VITP-Toezichtcode.

De werkwijze van de visiteurs kende de volgende stappen: bestudering van de documenten van het pensioenfonds, overleg met een delegatie van het bestuur en het verantwoordingsorgaan en vervolgens het opstellen van een concept visitatierapport. Na het ontvangen van enkele opmerkingen van het bestuur werd het rapport door de visiteurs definitief gemaakt. Ten behoeve van de publicatie in het jaarverslag is deze samenvatting gemaakt.

Bij het uitvoeren van de visitatieopdracht hebben de visiteurs de volgende taken vervuld:

- het beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het pensioenfonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het bestuur het pensioenfonds aanstuurt;
- het beoordelen van de wijze waarop het bestuur omgaat met de risico's op de langere termijn.

Bij de visitatie concentreerden de visiteurs zich met name op de volgende gebieden:

1. Bestuurlijke besluitvorming
2. Governance
3. Financieel-economisch management
4. Vermogensbeheer
5. Communicatie
6. Uitbesteding
7. Risicomanagement

Op basis van de beoordeling doen de visiteurs de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

1. Overweeg de frequentie van het houden van een ALM-studie terug te brengen naar eens per drie jaar zodat die frequentie gelijkloopt met die van de verklaring inzake beleggingsbeginselen en de eigenrisicobeoordeling. Beschrijf dit op de juiste wijze in de ABTN en stel in het verlengde van de ALM-studie de eigenrisicobeoordeling (ERB) vast in 2021.
2. Maak een meerjarenplan (inclusief het definiëren van doelstellingen) om te komen tot meer naar diversiteit – niet alleen voor wat betreft geslacht – in de verschillende pensioenfondsenorganen zonder de vereiste geschiktheid uit het oog te verliezen.
3. Wees alert op het bestuurscontinuïteitsrisico en maak een plan om dit risico te mitigeren. Met slechts een kleine 1900 actieven is het vinden van kwalitatief capabele bestuursleden niet eenvoudig.
4. Onderzoek bij verschillende marktsituaties het renterisico dat het pensioenfonds wil en kán lopen en bekijk of dit nog steeds aansluit bij het vastgelegde rentebeleid en de uitvoering daarvan.

-
5. Structureer en formaliseer het overleg van de communicatiecommissie en draag zorg voor een adequate vastlegging van besluiten en aanbevelingen.
 6. Denk na over de wijze waarop de inzet van communicatie(-middelen) kan worden getoetst en in hoeverre dit aansluit op de gedefinieerde deelnemerstypes.
 7. Draag zorg voor de verdere invulling van het IT-beleid bij uitbestedingspartners.
 8. Draag zorg bij de vastlegging van relevante besluiten voor een adequate documentatie van de afwegingen ten aanzien van risicohouding en risicobereidheid. De vastlegging van overwegingen en achtergronden behoeft meer aandacht.

Reactie van het bestuur op het visitatierapport 2020

Het bestuur van SPAN heeft kennis genomen van het visitatierapport over het jaar 2020 en de daarin opgenomen aanbevelingen aan het bestuur. Allereerst wil het bestuur de visitatiecommissie bedanken voor het aanvaarden van de opdracht tot visitatie en voor de verrichte werkzaamheden.

De visitatiecommissie heeft in haar rapportage van 27 mei 2021 een aantal bevindingen gedaan. Door de huidige omstandigheden heeft er digitale bijeenkomst plaatsgevonden tussen een delegatie van het bestuur en het verantwoordingsorgaan met de visitatiecommissie. De rapportage is gebaseerd op de aangeleverde documenten en het gesprek met een delegatie van het bestuur.

Het bestuur wil de visitatiecommissie danken voor de wijze waarop de visitatiecommissie tot haar bevindingen is gekomen en waardeert het dat de visitatiecommissie tot een aantal concrete aanbevelingen is gekomen.

De bevindingen en aanbevelingen worden in het derde kwartaal van 2021 besproken binnen het bestuur waarbij per bevinding of aanbeveling gemotiveerd zal worden aangegeven hoe hier opvolging aan zal worden gegeven. Dit zal dan worden teruggekoppeld aan de visitatiecommissie. In het jaarverslag 2021 zal over de opvolging worden gerapporteerd.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Zakelijke waarden	199.648	154.877
Vastrentende waarden	375.373	314.504
Overige beleggingen	45	185
	575.066	469.566
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken	10	11
Zakelijke waarden	15.058	13.791
Vastrentende waarden	19.114	16.941
Overige beleggingen	407	495
	34.589	31.238
Vorderingen en overlopende activa [3]	12.566	8.899
Liquide middelen [4]	9.065	4.676
Totaal activa	631.286	514.379

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2020	2019
Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve [5]	80.672	58.961
	80.672	58.961
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	512.864	422.327
Overige technische voorzieningen [7]	1.624	1.453
	514.488	423.780
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	34.589	31.238
Kortlopende schulden en overlopende passiva [9]	1.537	400
Totaal passiva	631.286	514.379

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	13	319
Indirecte beleggingsopbrengsten	79.438	81.542
Kosten van vermogensbeheer	-194	-161
	79.257	81.700
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [11]		
Indirecte beleggingsopbrengsten	3.550	4.525
	3.550	4.525
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [12]	34.890	26.683
Premiebijdragen voor risico deelnemers [13]	2.214	2.090
Saldo van overdrachten van rechten [14]	-373	-699
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [15]	-2.413	-765
Pensioenuitkeringen [16]	-3.132	-2.692
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [17]		
Pensioenopbouw	-27.273	-20.189
Rentetoevoeging	1.443	829
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	3.047	2.677
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	61	53
Wijzigen marktrente	-78.295	-73.839
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	434	706
Wijziging actuariële grondslagen	12.194	3.617
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	152	-606
	-88.237	-86.752

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2020	2019
Mutatie overige technische voorzieningen [18]	-171	-1
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [19]	-3.351	-5.850
Herverzekering [20]	680	-1.616
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [21]	-1.198	-1.165
Overige baten en Lasten [22]	-5	-8
Saldo van baten en lasten	21.711	15.450
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	21.711	15.450
	21.711	15.450

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2020	2019
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	34.390	25.251
Uitkeringen uit herverzekering	2.354	2.843
Overgenomen pensioenverplichtingen	842	365
Overige	2	0
	37.588	28.459
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-3.087	-2.689
Overgedragen pensioenverplichtingen	-767	-953
Premies herverzekering	-1.890	-2.296
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.250	-1.208
Overige	-8	-8
	-7.002	-7.154
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	13	319
Verkopen en aflossingen beleggingen	49.611	0
	49.624	319
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-75.673	-22.601
Kosten van vermogensbeheer	-148	-148
	-75.821	-22.749
Mutatie liquide middelen	4.389	-1.125
Saldo liquide middelen 1 januari	4.676	5.801
Saldo liquide middelen 31 december	9.065	4.676

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het doel van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland, statutair gevestigd te Zwolle (hierna 'het Fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het Fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze regeling voor arbeidsongeschikte deelnemers is aflopend. Het Fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van een aangesloten ondernemingen. Deze ondernemingen zijn opgenomen onder de karakteristieken van het Fonds.

Het KvK-nummer van het Fonds is 05070105.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's, tenzij anders is aangegeven.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaglegging

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ610 Pensioenfonds.

Het bestuur heeft op 24 juni 2021 de jaarrekening opgemaakt.

Algemeen

Beleggingen en technische voorzieningen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. In de balans en staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. Schattingen hebben voornamelijk betrekking op de technische voorzieningen en de onder overige schulden opgenomen nog te betalen kosten.

Schattingswijzigingen

Per 31 december 2020 is het fonds overgestapt op de Prognosetafel AG2020. De overstap naar de nieuwe Prognosetafel AG heeft een verlagend effect op de hoogte van de technische voorziening. Per saldo betekent dit een baat voor het fonds ter hoogte van € 11.186. Daarnaast heeft het fonds het veronderstelde leeftijdsverschil tussen hoofd- en medeverzekerden aangepast. Dit leidt tot een verlaging van de voorziening met € 1.008.

Vanaf boekjaar 2020 zijn de grondslagen voor het vormen van een kostenvoorziening gewijzigd. Hierbij wordt een additionele kostenvoorziening genomen voor een reservering voor de bij liquidatie benodigde kosten.

Tevens is de schadevoorziening herijkt als gevolg van de aanpassing naar de AOW-tabel 2020. Hierdoor wijzigt de einddatum voor premievrije doorbouw wegens arbeidsongeschiktheid. Dit zorgt voor een verlaging van de voorziening met € 349. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2020 als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Van de gehanteerde valutakoersen is de US dollar de belangrijkste valutakoers.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd de per balansdatum geldende beurskoersen. Niet-beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het Fonds worden aangehouden.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van ontstaan van de winstdeling. Dit betekent dat er in de uitlooperperiode een inschatting wordt gemaakt van de te verwachten winstdeling.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

De algemene reserve dient als algemene buffer om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hierbij valt te denken aan nadelige technische resultaten en tegenvallers in de beleggingsopbrengsten die niet door een risicoreserve (indien aanwezig) kunnen worden opgevangen.

Jaarlijks wordt het resultaat van het Fonds ten gunste dan wel ten laste van de algemene reserve gebracht.

Technische voorzieningen

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Daarnaast wordt bij de berekening van de technische voorzieningen rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De belangrijkste grondslagen voor de bepaling van de technische voorzieningen zijn:

- Overlevingstafels: AG prognosetafel 2020 (startjaar 2021).
- Marktrente: rentetermijnstructuur DNB.
- Opslag voor excassokosten: 2,0% van de technische voorzieningen.
- Voorziening toekomstige pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers: contante waarde van de vrijgestelde pensioenopbouw volledig in voorziening opgenomen.
- Gehuwdheid: Voor pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het onbepaalde partnersysteem, met een gehuwdheidsfrequentie van 100%. Na pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partnersysteem. Ter financiering van het latent wezenpensioen geldt een opslag van 5% op de contante waarde van het latent partnerpensioen voor de niet-gepensioneerden.
- Leeftijdverschil: Verondersteld wordt dat de partner van een mannelijke hoofdverzekerde een 1 jaar en 7 maanden jongere vrouw is en de partner van een vrouwelijke hoofdverzekerde een 2 jaar en 8 maanden oudere man. In het verleden werd dit leeftijdsverschil op 3 jaar gesteld (mannen ouder dan vrouwen).

De technische voorzieningen zijn gelijk aan de contante waarde van de aan achterliggende jaren toe te rekenen pensioenaanspraken vermeerderd met 2,0% voor toekomstige excassokosten.

De overlevingskansen zijn afgeleid uit de AG Prognosetafel 2020. Op deze kansen zijn leeftijd- en inkomensafhankelijke correctiefactoren van toepassing, waarbij de correctietabel 'Mercer model 2019 correctietafel Hoog' wordt gehanteerd.

Bij de vaststelling van de contante waarden wordt gebruik gemaakt van de bovenstaande sterftegrondslagen en rekenrente.

Voor de arbeidsongeschikte deelnemers wordt opgenomen de contante waarde van de op balansdatum in de toekomst nog uit te betalen arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de premievrijstelling van de toekomstig op te bouwen aanspraken.

Overige technische voorzieningen

Voorziening uitloopriscio

Met ingang van het boekjaar 2009 is bij de vaststelling van de technische voorzieningen rekening gehouden met een reservering voor het tweejarig uitloopriscio met betrekking tot arbeidsongeschiktheid (voorziening uitloopriscio). Deze voorziening bestaat uit

de risicopremies voor het vrijstellingsrisico uit het huidige plus het voorgaande boekjaar. Ieder jaar wordt deze voorziening aangepast door de risicopremie uit het betreffende boekjaar toe te voegen en de risicopremie uit het minst recente boekjaar te laten vrijvallen.

Omdat het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig is herverzekerd is er een vordering opgenomen voor hetzelfde bedrag als de voorziening.

Technische voorzieningen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

De voorziening beschikbare premie module en vrijwillige bijspaar module muteert jaarlijks door toevoeging c.q. onttrekking van door deelnemers gespaarde bedragen alsmede het behaalde rendement. Deze voorziening komt volledig voor rekening en risico van de deelnemers.

Beleggingsopbrengsten

Onder deze post zijn de directe en indirecte beleggingsopbrengsten verantwoord, onder aftrek van de kosten van vermogensbeheer. Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rente, dividend en soortgelijke opbrengsten. De indirecte beleggingsopbrengsten omvatten de gerealiseerde en ongerealiseerde waardemutaties en valutaresultaten.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

De bijdragen zijn berekend op basis van het financieringssysteem zoals beschreven in de uitvoeringsovereenkomst berekend tegen de DNB-rentetermijnstructuur primo van het jaar.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten, met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer, komen ten laste van de werkgevers.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfond

Categorie	Stand ultimo 2019	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2020
Aandelen						
Aandelen beleggingsfondsen	154.877	20.103	0	0	24.668	199.648
	154.877	20.103	0	0	24.668	199.648
Vastrentende waarden						
Obligaties	314.504	55.570	-49.500	6.037	48.762	375.373
	314.504	55.570	-49.500	6.037	48.762	375.373
Overige beleggingen						
Overige beleggingen	185	0	-111	0	-29	45
	185	0	-111	0	-29	45
Totaal beleggingen voor risico pensioenfond	469.566	75.673	-49.611	6.037	73.401	575.066

Ultimo 2020 heeft Stichting Pensioenfond Abbott Nederland geen gestelde zekerheden (collateral) aan tegenpartijen verstrekt. Binnen de beleggingsfondsen waarin SPAN participeert is wel onderpand ten behoeve van derivaten verstrekt.

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in de bij het Pensioenfond aangesloten ondernemingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Onderstaande verdeling is o.b.v. Look Through.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2020
Zakelijke waarden	199.648	0	0	199.648
Vastrentende waarden	285.868	89.505	0	375.373
Overige beleggingen	45	0	0	45
Totaal belegd vermogen	485.561	89.505	0	575.066

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2019
Zakelijke waarden	154.877	0	0	154.877
Vastrentende waarden	274.659	39.845	0	314.504
Overige beleggingen	185	0	0	185
Totaal belegd vermogen	429.721	39.845	0	469.566

Bij de level-indeling wordt gedeeltelijk door de fondsen heen gekeken. Hierdoor worden met name de derivaten in de vastrentende waarden fondsen beter ingedeeld.

De vastrentende waarden op basis van het LDI-beleggingsfonds bestaan uit discretionaire staatsobligaties (2020: 12.561; 2019: 24.309), interest rate swaps (2020: 89.505; 2019: 39.845) en liquiditeiten (2020: 201.445; 2019: 187.643).

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2019	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Indirecte beleggings- resultaten	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken					
Vastgoed beleggingsfondsen	11	1	0	-2	10
	11	1	0	-2	10
Aandelen					
Zakelijke waarden beleggingsfondsen	13.791	1.210	-1.727	1.784	15.058
	13.791	1.210	-1.727	1.784	15.058
Vastrentende waarden					
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	16.941	3.255	-2.824	1.742	19.114
	16.941	3.255	-2.824	1.742	19.114
Overige beleggingen					
Overige beleggingen	495	6.810	-6.924	26	407
	495	6.810	-6.924	26	407
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	31.238	11.276	-11.475	3.550	34.589

De aankopen en de verkopen bevatten ook switches tussen de beleggingscategoriën. De omvang van deze switches is € 9.080. De zuivere stortingen in en onttrekkingen uit de regeling zijn € 2.214 respectievelijk € 2.413.

	2020	2019
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	1.247	746
Toekomstige liquidatiekosten	2.300	0
Claims op herverzekeraar	6.917	6.262
Vordering uit hoofde van herverzekerde Voorziening uitlooprisico	1.624	1.453
Vordering schadevoorziening arbeidsongeschiktheid	478	438
Totaal vorderingen en overlopende activa	12.566	8.899
<p>Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar, m.u.v. de langlopende vordering uit hoofde van de winstdeling en de vordering voor toekomstige liquidatiekosten. Deze laatste vordering heeft een voorwaardelijk karakter en deze zal conform de uitvoeringsovereenkomst alleen aan de werkgevers in rekening worden gebracht wanneer er zich een liquidatie voordoet.</p> <p>De claims op de herverzekeraars bevat de claims in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid op ElipsLife en Centraal Beheer over 2020 (€ 2.882) en een raming op de winstdeling van € 3.966 bij Centraal Beheer. Het betreft een herverzekeringvorm op basis van kapitalen. Daarnaast bevat deze post de lopende uitkeringen met ASR (€ 69).</p> <p>Bij de vaststelling van de technische voorzieningen wordt rekening gehouden met een reservering voor het tweejarig uitlooprisico ten aanzien van arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening bestaat uit de risicopremies voor het vrijstellingsrisico uit het huidige plus het voorgaande boekjaar. Ieder jaar wordt deze voorziening aangepast door de risicopremie uit het betreffende boekjaar toe te voegen en de risicopremie uit het minst recente boekjaar te laten vrijvallen. Omdat het fonds het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig heeft herverzekerd bij Centraal Beheer wordt voor hetzelfde bedrag een vordering opgenomen.</p>		
[4] Liquide middelen		
ING Bank N.V.	9.065	4.676
	9.065	4.676
<p>De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.</p>		

Passiva**Algemene reserve**

[5] Stand per 1 januari
Saldobestemming boekjaar

2020**2019**

58.961

43.511

21.711

15.450

Totaal eigen vermogen**80.672****58.961**

Het minimaal vereist vermogen bedraagt

571.650

104,1%

473.680

104,1%

Het vereist vermogen bedraagt

619.706

112,9%

515.295

113,2%

De dekkingsgraad is

114,7%

113,0%

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Technische voorzieningen**[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds**

Stand per 1 januari

422.327

335.575

Het verloop van de voorziening is als volgt:

– Pensioenopbouw

27.273

20.189

– Indexering en overige toeslagen

0

0

– Rentetoevoeging

-1.443

-829

– Onttrekking voor pensioenuitkeringen

-3.047

-2.677

– Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

-61

-53

– Wijzigen markttrente

78.295

73.839

– Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

-434

-706

– Wijziging actuariële grondslagen

-12.194

-3.617

– Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

-152

606

– Mutatie kostenvoorziening

2.300

0

Stand per 31 december

512.864**422.327**

	2020	2019
De benodigde rentetoevoeging is gebaseerd op de 1-jaarsrente van -0,32%.		
In de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is een kostenopslag van 2% opgenomen.		
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd		
– Actieve deelnemers	319.817	261.047
– Gewezen deelnemers	125.449	105.067
– Pensioengerechtigden	65.298	56.213
– Additionele kostenvoorziening	2.300	0
	512.864	422.327
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadevoorziening arbeidsongeschiktheid</i>		
Stand per 1 januari	1.453	1.452
Mutatie via staat van baten en lasten	171	1
Stand per 31 december	1.624	1.453
Totaal technische voorzieningen	514.488	423.780
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	31.238	25.388
Stortingen	2.214	2.090
Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten	-2.413	-765
Rendement	3.550	4.525
Stand per 31 december	34.589	31.238
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	122	121
Belastingen en sociale premies	106	61
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	66	73
Schulden inzake premie herverzekering	650	0
Schulden uit hoofde van waardeoverdrachten	583	138
Lopende intrest	10	7
	1.537	400
Alle schulden hebben een looptijd van korter dan één jaar.		

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn meerjarige contracten met de vermogensbeheerder en de administrateur afgesloten. Deze contracten zijn jaarlijks opzegbaar.

Er is een intraday kredietfaciliteit ter hoogte van 150 overeen gekomen met ING Bank B.V.

Er is een overeenkomst afgesloten met Centraal Beheer om het arbeidsongeschiktheidsrisico en het overlijdensrisico te verzekeren. De overeenkomst loopt af op 31-12-2016. In deze overeenkomst is een winstdeling overeen gekomen. Er is een raming voor het restant van de winstdeling van 4,0 miljoen uit hoofde van deze winstdeling in de jaarrekening 2020 opgenomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. Ondanks dat de nieuwe UFR-methode formeel gezien nog niet van kracht is per einde 2020, zijn de effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters opgenomen in de volgende tabel:

	Huidig 100% UFR	1-01-2021 75% UFR / 25% nUFR
Technische voorziening (risico fonds)	514.488	525.356
Dekkingsgraad	114,7%	112,5%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	112,9%	112,7%

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

Gedurende het boekjaar 2020 zijn de volgende vergoedingen betaald.

	2020	2019
Bestuursvergoedingen	12	13
Vergoedingen Visitatiecommissie	15	16
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	1	2
Totaal	28	31

Personeel

Gedurende het boekjaar 2020 had Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland geen personeelsleden in dienst.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen het fonds, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De meeste bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

Baten en lasten	2020	2019
[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen	73	205
Vastrentende waarden	0	149
Overige beleggingen	-11	-4
Subtotaal	62	350
Banken	-48	-31
Waardeoverdrachten	-1	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	13	319

	2020	2019
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Vastrentende waarden	6.037	0
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen Bruto	24.975	29.020
Kosten verwerkt in de koers	-307	-221
Aandelen Netto	24.668	28.799
Vastrentende waarden	49.907	53.686
Kosten verwerkt in de koers	-1.145	-943
Vastrentende waarden Netto	48.762	52.743
Overige beleggingen	-29	0
	73.401	81.542
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	79.438	81.542
Kosten van vermogensbeheer		
Totale kosten vermogensbeheer	-1.714	-1.352
Kosten verwerkt in de koersen	1.452	1.164
Overige kosten	68	27
Totaal directe kosten vermogensbeheer	-194	-161
De kosten van het vermogensbeheer van de basisregeling zijn grotendeels verrekend met de beleggingsopbrengsten. De vermogensbeheerkosten bedragen in 2020 0,21%. De transactiekosten bedragen in 2020 0,10%.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	79.257	81.700

	2020	2019
[11] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	-2	3
Zakelijke waarden	1.784	2.460
Vastrentende waarden	1.742	2.026
Overige beleggingen	26	36
	3.550	4.525
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	3.550	4.525
[12] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers	32.033	24.039
Pensioenpremie werknemers	2.817	2.644
Inkoopsommen	40	0
	34.890	26.683
De premiebijdragen van werkgevers en werknemers bedragen in totaal 35,8% (2019: 29,4%) van de corresponderende loonsom.		
Kostendeekkende premie	34.850	26.683
Feitelijke premie regulier	34.850	26.683
Feitelijke premie	34.850	26.683
De kostendeekkende en feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
- Actuarieel benodigd	26.712	19.793
- Risicopremies	2.539	2.296
- Opslag in stand houden vereist vermogen	3.874	3.062
- Vrijval Excassokosten	-61	-53
- Opslag voor uitvoeringskosten	1.786	1.585
	34.850	26.683
[13] Bijdragen voor risico deelnemers		
Bijdrage Beschikbare Premierегeling en Vrijwillige Bijspaar Module	2.214	2.090
	2.214	2.090
In deze bijdragen is 226 opgenomen voor de Netto Pensioen regeling (2019: 201)		

	2020	2019
[14] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	842	365
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.215	-1.064
	-373	-699
[15] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen Beschikbare Premieregeling en Vrijwillige Bijspaar Module	-2.413	-765
	-2.413	-765
[16] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-2.523	-2.162
Partnerpensioen	-470	-474
Wezenpensioen	-31	-34
Invalideitpensioen	-101	-16
Subtotaal	-3.125	-2.686
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-7	-6
Subtotaal	-7	-6
Totaal pensioenuitkeringen	-3.132	-2.692
Het invalideitpensioen betreft deelnemers uit de oude regeling. De huidige arbeidsongeschiktheidsregeling wordt rechtstreeks door de ondernemingen uitgevoerd.		
[17] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-27.273	-20.189
Rentetoevoeging	1.443	829
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	3.047	2.677
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	61	53
Wijzigen marktrente	-78.295	-73.839
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	434	706
Wijziging actuariële grondslagen	12.194	3.617
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	152	-606
	-88.237	-86.752

	2020	2019
[18] Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadevoorziening arbeidsongeschiktheid	-171	-1
Totaal mutatie overige technische voorzieningen	-171	-1
[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stortingen	-2.214	-2.090
Onttrekkingen	2.413	765
Rendement	-3.550	-4.525
	-3.351	-5.850
[20] Herverzekering		
Premies herverzekering	-2.539	-2.296
Uitkeringen uit herverzekering	2.611	648
Winstdeling herverzekering Centraal beheer	397	0
Mutatie Vordering schadevoorziening arbeidsongeschiktheid	211	32
	680	-1.616
[21] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-488	-461
Accountant (kosten voor het onderzoek van de jaarrekening)	-31	-38
Accountant (fiscaal advies)	-2	-2
Actuaris	-87	-107
Advieskosten Montae	-492	-474
Bestuur	-34	-23
Contributies en bijdragen	-35	-32
Overige kosten	-29	-28
	-1.198	-1.165
[22] Overige baten en lasten		
Vrijval spaarkapitalen	2	0
Diversen	-7	-8
	-5	-8
Saldo van baten en lasten	21.711	15.450

Resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van Baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.
De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Resultaatbestemming 2020

	2020	2019
Algemene reserve	21.711	15.450
	21.711	15.450

Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten

	2020	2019
Wijziging rentetermijnstructuur	-80.402	-77.535
Beleggingsopbrengsten	82.861	86.249
Premies	3.887	3.062
Waardeoverdrachten	61	7
Uitkeringen	-85	-15
Sterfte	2.610	-188
Arbeidsongeschiktheid	230	150
Reguliere mutaties	14	124
Wijziging actuariële grondslagen	12.543	3.604
Overige oorzaken	-8	-8
	21.711	15.450

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het vereist eigen vermogen in het Actuariel Rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (look-through-principe). In de risicoparagraaf worden de afzonderlijke risico's van het vereist eigen vermogen gerelateerd aan de totale voorzieningen. Onder het nieuwe FTK wordt getoetst op basis van het vereist eigen vermogen gebaseerd op de strategische verdeling. De impact van de afzonderlijke risico's wordt tevens getoond voor het feitelijk vereist eigen vermogen omdat de vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke verdeling in het nieuwe FTK onder andere een belangrijke rol speelt bij de korte termijn risicohouding van het fonds.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat er beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2020 van 112,9% en 2019 van 113,2%.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	7.763	0,8	11.285	1,5
Zakelijke waarden risico (S2)	56.742	10,2	46.941	10,3
Valutarisico (S3)	8.525	0,2	7.391	0,2
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	12.370	1,5	9.052	1,3
Verzekeringstechnisch risico (S6)	18.758	1,0	15.345	0,9
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-33.529		-29.737	
Vereist eigen vermogen	70.629	13,7	60.277	14,2
Effect toerekenen naar totale voorzieningen		-0,8		-1,0
	70.629	12,9	60.277	13,2
Aanwezige dekkingsgraad		114,7		113,0
Beleidsdekkingsgraad		108,7		111,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,1
Vereiste dekkingsgraad		112,9		113,2

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 108,7%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2019 van 111,8%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 3,1%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (exclusief rentederivaten): 1,7 (2019: 1,3)

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten): 25,4 (2019: 25,3)

Duratie van de pensioenverplichtingen 26,0: (2019: 25,7)

Het pensioenfonds dekt strategisch 60,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het nieuwe FTK dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60,0% op basis van de swapcurve is eind 2020 equivalent met een renteafdekking van 11,3% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 13,0% eind 2020.

Bovenstaande afdekkingspercentages zijn gebaseerd op de DNB-systematiek en wijken af van de eerder genoemde afdekkingspercentages. Dit wordt ten eerste verklaard doordat de eerder genoemde afdekkingspercentages zijn gebaseerd op de swaprentecurve. Bij de berekening van het renterisico en de hierboven genoemde afdekkingspercentages wordt gebruikgemaakt van de DNB-rentetermijnstructuur. Ten tweede wordt het verschil veroorzaakt doordat de gehanteerde renteschokken verschillen. Bij de hierboven getoonde percentages worden de door DNB voorgeschreven renteschokken gehanteerd. Eind 2020 is de strategische afdekking van 60% op basis van de swaprente equivalent aan een afdekking van 11,3% op basis van de DNB-systematiek. Eind 2019 was de strategische afdekking van 60% nog gelijk aan een afdekking van 50,3% op basis van de DNB-systematiek.

Bij de berekening worden alle rentegevoelige producten meegenomen. Het fonds kent naast de rentegevoelige beleggingen in staatsobligaties en rentederivaten ook beleggingen in bedrijfsobligaties en EMD.

Het renterisico is fors gedaald ten opzichte van vorig jaar, zowel feitelijk als strategisch. De voorgeschreven risicoschokken voor de bepaling van het renterisico zijn relatief, waarbij een lager renteniveau dus leidt tot lagere absolute schokken voor de bepaling van het renterisico. Feitelijk loopt het fonds minder risico dan strategisch beoogd, omdat het fonds feitelijk meer renterisico afdekt op basis van DNB-systematiek dan strategisch beoogd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 7.618 (0,7%) en voor het strategisch renterisico 7.763 (0,8%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer voldoende spreiding toe te passen in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen- en vastgoedcategorieën getoond.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	179.855	90,1	139.304	89,9
Opkomende markten (Emerging markets)	19.793	9,9	15.573	10,1
	199.648	100,0	154.877	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 61.537 (11,3%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 56.742 (10,2%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luidt. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder (volledige) afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Bij een afdekking van meer dan 100% loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Aandelen en vastgoed naar valuta				
Euro	179.876	90,1	139.349	90,0
Amerikaanse dollar	2.599	1,3	1.620	1,0
Overige	17.173	8,6	13.908	9,0
	199.648	100,0	154.877	100,0
Vastrentende waarden naar valuta				
Euro	358.389	95,5	296.271	94,2
Amerikaanse dollar	0	0,0	0	0,0
Overige	16.984	4,5	18.233	5,8
	375.373	100,0	314.504	100,0
Totaal beleggingen naar valuta				
Euro	538.310	93,6	435.805	92,8
Amerikaanse dollar	2.599	0,5	1.620	0,3
Overige	34.157	5,9	32.141	6,9
	575.066	100,0	469.566	100,0

Het strategische valuta-afdeckingsbeleid leidt tot een strategische afdekking van 81,9% voor de totale portefeuille.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten, die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 8.499 (0,2%) en voor het strategisch valutarisico 8.525 (0,2%).

Grondstoffenrisico

Grondstoffenrisico ontstaat doordat de waarden van beleggingen in grondstoffen kunnen dalen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. Het fonds belegt niet in deze categorie. De buffer voor zowel het feitelijk als het strategisch grondstoffenrisico bedraagt derhalve 0 (0,0%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering

die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA-rating impliceert dat de vastrentendewaardenbelegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' of 'geen rating' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	30.913	8,2	15.685	5,0
AA	63.907	17,0	81.960	26,1
A	195.940	52,2	139.103	44,2
BBB	32.188	8,6	18.415	5,9
Lager dan BBB	14.527	3,9	28.442	9,0
Geen rating	37.898	10,1	30.899	9,8
	375.373	100,0	314.504	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende-waardenportefeuille. Naarmate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 10.807 (1,3%) en voor het strategisch kredietrisico van 12.370 (1,5%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnisch risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 18.758 (0,9%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 18.758 (1,0%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook 'grote posten' zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Aandelen en vastgoed waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	35.499	17,8	30.374	19,6
Noord-Amerika	124.305	62,3	92.915	60,0
Azië	33.076	16,6	25.721	16,6
Overige	6.768	3,3	5.867	3,8
	199.648	100,0	154.877	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	26.530	13,3	25.655	16,6
Informatietechnologie	43.753	21,9	26.684	17,2
Industriële ondernemingen	19.737	9,9	16.149	10,4
Niet-cyclische consumentengoederen	14.856	7,4	12.543	8,1
Cyclische consumentengoederen	25.520	12,8	16.560	10,7
Farmacie	24.243	12,1	18.545	12,0
Energie	5.877	2,9	7.978	5,2
Nutsbedrijven	6.038	3,0	5.141	3,3
Telecommunicatie	18.301	9,2	13.415	8,7
Basisindustrieën	9.614	4,8	7.282	4,7
Overige	5.182	2,6	4.925	3,2
	199.648	100,0	154.877	100,0

	2020		2019	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	318.086	84,8	273.506	86,9
Noord-Amerika	22.991	6,1	16.223	5,2
Azië	11.727	3,1	7.545	2,4
Overige	22.568	6,0	17.230	5,5
	375.373	100,0	314.504	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden.

Staatsobligaties Duitsland	15.224	4,1	2.111	0,7
Staatsobligaties Nederland	14.885	4,0	4.862	1,5
Staatsobligaties Frankrijk	21.787	5,8	7.446	2,4

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Actief beheer risico

Het actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer wordt afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 0 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%), omdat de tracking error van de totale aandelenportefeuille lager dan 1% is.

Effect toerekenen naar totale voorzieningen

Om van de vereiste dekkinggraad voor risico fonds te geraken tot de vereiste dekkinggraad voor totaal fonds dient een aanpassing van -0,9%-punt toegevoegd te worden op basis van de feitelijke verdeling en een aanpassing van -0,8%-punt op basis van de strategische verdeling. Deze aanpassingen dienen gemaakt te worden omdat het fonds een technische voorziening voor risico deelnemers heeft.

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruik gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2020 -33.113 en voor de strategische beleggingsportefeuille -33.529.

Vastgesteld te Zwolle, 24 juni 2021

C.M.A. Merison
(secretaris)

J.M. Negro
(voorzitter)

J.W. Verweij

M.J.P.R. Raven

V.M. Willemsen

E. Dijkstra

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland te Rijswijk is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.976.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 89.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat enigerlei intentie tot het verlenen van toeslagen ontbreekt.

Amsterdam, 28 juni 2021

drs. R. van der Meer AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna ook: 'het pensioenfonds') te Zwolle gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland op 31 december 2020 en van de staat van baten en lasten over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.976.000. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 89.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan uit beleggingen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen en derivaten.</p> <p>In de toelichting op de balans per 31 december 2020 heeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> – beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij Northern Trust Corporation en Nationale Nederlanden Investment Partners, uitbestedingsorganisaties ten behoeve van bewaring en beleggingsadministratie. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van het ontvangen Service Organisation Control Report van Northern Trust Corporation en van de ISAE 3402 type II rapportage van Nationale Nederlanden Investment Partners; – voor beleggingen in beursgenoteerde effecten het afstemmen van de juiste waardering door een re-pricing uit te voeren; – voor beleggingen in beleggingsfondsen waar geen beursnotering van toepassing is: vaststellen dat de waarderinggrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds dat de waarde per participatie volgens de laatste jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; – toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van de technische voorzieningen	
<p>De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In het onderdeel risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris. Tevens zijn de bevindingen uit zijn controle en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; – de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; – de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; – de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag, karakteristieken van het pensioenfonds, bestuur en organisatie, meerjarenoverzicht, verslag van het verantwoordingsorgaan, verslag van de visitatiecommissie, overige gegevens en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur inzake de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

- Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen

bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 28 juni 2021

Mazars Accountants N.V.

Bijlagen

Begrippenlijst

Abtn

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Accounting standaarden

Raamwerk van verslaggevingsregels voor het opstellen van een jaarrekening en jaarverslag. Met ingang van het verslagjaar 2005 moeten alle beursgenoteerde ondernemingen, banken en verzekeringsmaatschappijen hun geconsolideerde jaarrekening volledig inrichten op basis van International Accounting Standards (IAS), door de IAS Board omgedoopt in International Financial Reporting Standards (IFRS). Het doel van IFRS is om de transparantie en internationale vergelijkbaarheid van de externe financiële verslaggeving te verbeteren. Niet beursgenoteerde rechtspersonen hebben de keuze om of IFRS toe te passen, of de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Actuariële grondslagen

Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals: de rekenrente; de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.; kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuaris

Een actuaris kan antwoord geven op de vraag wat de toekomst aan pensioenuitkeringen gaat kosten. De actuaris is bij uitstek degene die financiële risico's op de agenda plaatst en adequate oplossingen bedenkt.

Actuele waarde

De actuele waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen en obligaties, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen, wordt de actuele waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige nettokasstroom. Als actuele waarde van de beleggingen in vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd. Voor direct onroerend goed wordt de taxatiewaarde als actuele waarde gehanteerd.

ALM

Afkorting voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds. Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

Backservice

Pensioenaanspraken (of de waarde ervan) die betrekking hebben op de achterliggende dienstjaren en die ontstaan door verandering in de pensioengrondslag.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over zakelijke en vastrentende waarden.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Calloptie

De koper van de calloptie krijgt het recht om de onderliggende waarde van de optie (aandelen bijvoorbeeld) gedurende de looptijd van de optie voor een bepaald bedrag – de uitoefenprijs – te kopen. Voor dat recht betaalt hij premie. De verkoper van een calloptie – de schrijver – moet eventueel de onderliggende waarde leveren aan de koper van de optie tegen de uitoefenprijs. De optieschrijver ontvangt voor deze verplichting de optie premie.

Contante waarde

De contante waarde op een bepaald moment van (een serie) betalingen in de toekomst, is het bedrag dat op dat moment aanwezig zou moeten zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, deze toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

Converteerbare obligatie

Een obligatie die gedurende de looptijd kan worden omgewisseld (geconverteerd) in aandelen. Deze mogelijkheid is als een extraatje aan de obligatie meegegeven door de uitgever, teneinde de obligatie gemakkelijker te kunnen plaatsen.

Coupon

Genummerd deel van de obligatie waarop de jaarlijkse rente wordt uitbetaald.

Couponrendement

Verhoudingsgetal tussen het bedrag aan ontvangen couponrente en de beurswaarde van de obligatie in kwestie op een bepaald moment, of van de beurswaarde bij aankoop van de obligatie.

Custodian

Juridische entiteit die als enige taak heeft het beheren en het administreren van de effecten.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad wordt bepaald door de mate waarin het beschikbaar vermogen (BV) de voorziening opgebouwde rechten (VOR) overtreft, uitgedrukt in een percentage.

Een dekkingsgraad van 100% geeft aan dat het beschikbaar vermogen juist toereikend is om de voorziening opgebouwde rechten te dekken, terwijl een percentage lager dan 100 aangeeft dat er sprake is van onderdekking. Fondsen gaan in hun financiële opzet veelal van een minimumdekkingsgraad uit die in mindere of meerdere mate ruim boven 100% ligt.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichhoudend orgaan, dat onder andere het naleven van de Pensioen- en spaarfondsenwet bewaakt.

Derivaten

Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutaswaps.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: huur-, dividend- en rente-opbrengsten van de beleggingen.

Disagio

Het bedrag dat een belegging minder waard is dan de nominale waarde.

Duration

De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtelijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Effectief rendement

Het effectief rendement houdt naast het couponrendement nog rekening met winst of verlies bij aflossing van een obligatie.

Eindloonregeling

Bij deze regeling wordt de hoogte van je pensioen afgeleid van het salaris dat je direct voorafgaand aan de pensioendatum verdient. Bij iedere salarisverhoging wordt het pensioen dat je al hebt opgebouwd, opgetrokken naar het nieuwe salarisniveau.

Franchise

In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan 'franchise' genoemd.

Future

Termijncontract dat op de beurs wordt verhandeld.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van extra hoge risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijden- en invaliditeitsrisico's van deelnemers.

Index

Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootte (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde per aandeel is de 'werkelijke' waarde van dat aandeel, afgeleid van de onderliggende beleggingen. De intrinsieke waarde wordt berekend door de waarde van de activa (bezittingen) te verminderen met de passiva (schulden) en het saldo te delen door het aantal uitstaande aandelen.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot sterftekansen, invalideringskansen, ontslag, gehuwdheid en individuele loontontwikkeling.

Koopsom

Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

Middelloonregeling

Bij deze regeling wordt voor elk dienstjaar een percentage pensioen toegekend dat is gerelateerd aan de pensioengrondslagen van het desbetreffende dienstjaar. Het te bereiken pensioen is in deze regeling gerelateerd aan het gemiddelde, geïndexeerde loon gedurende de opbouwperiode.

Nominale waarde

De op het stuk (aandeel of obligatie) aangegeven waarde. Bij een koers van 100 (= 100%) is de prijs van het waardepapier gelijk aan de nominale waarde.

Omkeerregel

Over de pensioenaanspraken die een werknemer opbouwt hoeft ingevolge de Wet op de loonbelasting geen belasting te worden afgedragen. De pensioenuitkeringen worden te zijner tijd weer wel belast. Deze regel wordt ook wel de 'omkeerregel' genoemd. Om van deze faciliteit gebruik te kunnen maken moeten deze aanspraken onder andere voldoen aan artikel 18 van de Wet op de loonbelasting.

Optie

Zie ook calloptie en putoptie.

Verhandelbaar recht om iets te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie) tegen een van tevoren vastgestelde prijs gedurende een van tevoren vastgestelde termijn.

Over/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Overrente

Het positieve verschil tussen het inkomensrendement van het fonds en de rekenrente.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Vaak is dit het voor pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Putoptie

Een optie die de koper het recht maar niet de verplichting geeft om het onderliggende contract te verkopen tegen een vooraf vastgestelde prijs. Voor dat recht moet premie worden betaald. Een putoptie maakt het mogelijk het risico van dalende koersen af te dekken.

Reële rente

Het verschil tussen het fondsrendement en de (loon- of prijs-)inflatie. Bij de premiestelling wordt verondersteld dat het fondsrendement ten minste gelijk is aan de som van de rekenrente en de inflatie. In dat geval kan de last uit hoofde van indexering worden gefinancierd uit het verschil tussen het fondsrendement en de rekenrente.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden wordt uitgegaan.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

Rijping

De mate van rijping van een fonds wordt veelal uitgedrukt in de draagvlakratio. Deze ratio geeft weer de verhouding tussen de voorziening opgebouwde rechten (VOR) en de bijdragegrondslag (BG), dat wil zeggen het bijdrageplichtig deel van de totale salarissom.

De draagvlakratio is laag voor een jong, startend fonds. In de loop van de tijd neemt deze ratio toe, doordat het aandeel van de gepensioneerden in het deelnemersbestand stijgt.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Sterftetafels

Geven aan wat de levens- en sterftetekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaris.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling, dan wel op incidentele basis wordt verleend.

Totaal rendement

Het totaal rendement van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, aflossingen, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaal rendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen.

UFR

De Uitimate Forward Rate (UFR) is een methode waarop de rekenrente wordt vastgesteld. Gedurende de eerste 20 jaar wordt de RTS gevolgd. Voor de periode daarna wordt de rekenrente afgeleid van de RTS en een verwacht rendement op lange termijn. Voor een 60-jarige verplichting wordt een rentevoet van 4,2% verondersteld.

Vastrentende waarden

Hypotheekleningen, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Verzekeringstechnische analyse

Ook wel actuariële analyse genoemd. In deze analyse wordt door de actuaaris de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de gehanteerde actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Verzekeringstechnische risico's

Bij het verzekeren van pensioenaanspraken loopt een fonds een langlevenrisico voor het ouderdomspensioen als verzekerden langer leven dan volgens de gebruikte overlevingstafel wordt verwacht. Voor het nabestaandenpensioen loopt het fonds een kortlevenrisico als de verzekerden korter leven dan volgens de overlevingstafel wordt verwacht. Ook kan het invaliditeitsrisico worden gerekend tot de verzekeringstechnische risico's van fondsen.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen.

WM Company

The WM Company is een mondiaal opererend bedrijf, met name gespecialiseerd in het meten en analyseren van de beleggingsresultaten van pensioenfondsen. In Nederland marktleider op dit terrein.

WM Universum

Het WM Universum is samengesteld op basis van de totale beleggingsportefeuilles van een groot aantal Nederlandse pensioenfondsen (exclusief APG en PGGM in verband met de grootte van deze fondsen), waarvan de beleggingsresultaten door The WM Company worden gemeten. Een vergelijking met gegevens uit het WM Universum maakt het mogelijk om de resultaten van een fonds te spiegelen aan het gemiddelde van de beleggingen en rendementen van de Nederlandse pensioenfondsector.

Yield curve

Zie rentetermijnstructuur.

Zakelijke waarden

Aandelen, converteerbare obligaties en onroerend goed(fondsen).